



Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտերջագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

ստանձնել և տարածել նյութը ցանկացած մեալափով կամ կրիչով
մեալափին կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material



ԴՐՈՆԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈՂՈՐ ԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻՍՅԵՔ:

ԱՇԽԱՏԱԻՈՐԻ ԻՐԱԻՈՒՆԲ-
ՆԵՐԻ ԵՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾԻՈՂ
ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԴԵՎԼԱՐԱ-
ՑԻԱՆ

Կ Օ Դ Ե Ք Ս

(ՕՐԷՆՍ ԳԻՐԲ)

Ա. խառնամբի օրէնքների մասին

ՏԳԱՐԵՆ «ՈՒՐԱՐԳԻԱ»

1921 թ.

Երևան

A $\frac{\bar{11}}{11525}$

ՆՇՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԻՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՒ ՇՆ- ՀԱԳՅՐԾԻՈՂ ԺՈՂՈՎՐԻՆ ԳԵԿ- ԼՆՐԱՅԻՆՆ

Ա. 1) Ռուսաստանը յայտարարում է Քանդոս-Գիւլպցիական և Զինուորական Գաղտնաւորական Խորհուրդների Հանրապետութիւնը Ամբողջ իր սահմաններէն, կենտրոնացած անդրում, պատկանում է այդ Խորհուրդներին:

2) Ռուսաստանի Խորհրդային Հանրապետութիւնը հիմնում է ազատ սոցիալիստական ազատ միութիւնների սկզբունքով, որպէս ֆեդերացիա իր իրաւունքներն ազգային հանրապետութիւններին:

Բ. Իրեն հիմնական խնդիր դնելով մտքով միջոցով մարզումը շահագործելու բոլոր տեսակի ձևերի սնունդումը, լիակատար վերացումը հասարակութեան բաժանումը ըստ դասակարգների, անխնայ և անողորմ ճնշումն ամեն տեսակի շահագործողների, հասարակութեան սոցիալիստական կազմակերպութեան հաստատումը և սոցիալիզմի յաղթանակը բոլոր երկրներում՝ Քանդոս-Գիւլպցիական և Զինուորական Գաղտնաւորական Խորհուրդների Համառուսական Բոլոր Համադասարն այնուհետև որոշում է.—

1. Հողի համախառնումն իրան սնունդելու համար վերացած համարել ամեն տեսակի մասնաւոր սեփականութեան իրաւունքը հողի վրայ, հողային ամբողջ ֆունդը յայտարարել մարդկրի սեփականութիւն և յանձնել այդ հասարակներին առանց որևէ վճարի, հողից օգուտնու հաւասար իրաւունքներն սկզբունքով:

Համապետական նշանակութիւն ունեցող բոլոր անտանները, երկրի ներքը, Զրեբը, հաւասարազէս նաև ամբողջ կենտանի և մեռած ինվենտարը—կայքն ու գոյքը, օրինակելի կալամները և գիւլաւորն-տեսակն ձեռնարկութիւնները յայտարարել ազգային սեփականութիւն:

2. Իրեն առաջին քայլ ամեն տեսակի ֆաբրիկաների, գործարանների, հանքերի, երկաթուղիների և այլ արտադրական ու հողորդակցութեան միջոցների Խորհրդային Քանդոս-Գիւլպցիական Լաւ-

բազմաթիւութեան սեփականութիւն զարմնելու, ընդզէմ շահագործողներէ
աշխատատեւորներէ իշխանութիւնն ազատովելու նպատակով նաստա-
ւում է բանուս վերահսկողութեան — կանարդի և ժողովրդական աշխ-
տեսութեան Բարձրագոյն Խորհրդի մասին եղած Խորհրդային Երկնքը:

3. Լաստատուում է բոլոր բանկային կիմարկութիւններէ փ-
անցումը Բանկորա-Ֆրիզացիական պետութեան սեփականութեան.
Իջրհ աշխատատեւոր մասսաներէ կապիտալի կրթմաներից ազատաշքը-
ման պայմաններից մէկը:

4. Լաստարական պարագիւտ խաւերը ոչնչացնելու և անպետ-
թիւնը կազմակերպելու նպատակով մտցւում է ընդհանուր պարագի-
դիւր աշխատանք:

5. Աշխատատեւոր մասսաներէ իշխանութիւնը լիակատար կերպով
ազատովոյ շահերն ի նկատի առնելով և շահագործողներէ իշխանու-
թիւնը նորից վերահսկողնելու յոյսերն իրապատ խորատակելու նամար՝
հրահանգում է բոլոր աշխատատեւորներէ զինուած, բանկորական և զֆի-
զացիական կարմիր բանակի կազմակերպում և ունեւոր գասերի կա-
տարեալ զինաթափումն:

Անյոզողող վճռականութիւն յայտնելով շուրս կորզելու մարզ-
կութիւնը ֆինանսական կապիտալի և իմպերիալիզմի կրթմաներից,
բոնք արկնում ողողեցին մեր երկիրը բոլոր պատերազմներից ան-
նից յանցաւոր այս վերջին պատերազմով Խորհուրդներ Զ. րդ Լաստա-
գումարն ամբողջովին միանում է Խորհրդային Բշխանութեան վարած
գաղտնի գաշտգրեքը ոչնչացնող, իրար զէմ ասքի կլած գարտանակ-
ների բանուրներէ և զֆիզացիների մէջ լայն կերպով եղբայրութիւն
ստեղծելու և ստանց պատերազմական սուզանքի ու նսանած երկրնե-
րի մուշման սղկերի ազատ ինքնուշման սկզբունքներով յեղափո-
խական քոր տեսակի միջոցներով, ինչ գնով էլ լինի, զմեկրս տա-
կան իսղաշուքիւնն ձգտումի քաղաքականութեանը:

2. Եոյն այց նպատակներով Խորուրդներ Զ. րդ Լաստագումարը
պնզում է սկսած պայքարն ուժգնորէն շարունակել բուրժուական
բարբարոս քաղաքակրթութեան զէմ, որը մի քանի ալտանել աղգու-
թիւններ շահագործողներէ երջանկութիւնը ուզում է կրնել Ատա-
յում, գաղութներում և ընդհանրապէս փոքր աղգութիւններ կարիւր-
միլիոնաւոր աշխատատեւոր աղգարնակութեան սարկացման ու նորաց-
ման վարչ:

Խորհուրդներ Զ. րդ Լաստագումարը ողջունում է ժողովրդական
կամխարների քաղաքականութիւնը Ֆինլանդիայի կատարեալ անկա-
խութեան յայտարարման, Պարսկաստանից զորքեր նսնելու և Լա-
յաստանի ազատ ինքնորշումն յայտարարելու վերաբերմամբ:

Քիչազգային բանկային ֆինանսական կազմաւոր ղեկ ուղղւած, իբր առաջին հարւած, Խորհուրդների 3-րդ Համագումարը քննութեան է աւելում փոխառութիւններ ու պարտքեր սննդացնելու Խորհրդային որկնքը, փոխառութիւններ, որոնք մասնագութիւն են Մաքսիմ Գորկիին կառավարութիւններին, բուրժուաներին և կայսրածաւերներին, հաստատուած առանձին առումով, որ Խորհրդային Բիւրոյութիւնն ամուր քայլերով այդ ուղիով առաջ պիտի երթայ մինչև ընդդէմ կազմաւոր լծի միջազգային բանադրութեան ազատամբութեան կատարեալ յազմանակը:

Դ. Բանարա Գիւղացիական և Զինուորական Պատգամաւորական Խորհուրդների Համասուսական 3-րդ Համագումարը զարում է, որ այժմ շահագործողներ ղեկ սկսած պրոչեստարական այս վեհական պայքարի արերում, այլևս ոչ մի իշխանութեան մէջ որեւէ տեղ չեն կարող ունենալ աշխատաւոր մասսաների շահագործողները:

Բիւրոյութիւնն ամբողջովին և քաջաւայելա պիտի պատկանի աշխատաւոր մասսաներին և նրանց լիազոր ներկայացուցչութիւն— Բանարա Գիւղացիական և Զինուորական Պատգամաւորական Խորհուրդներին:

Մինչև մամանակ, Ադաւիով ստեղծել Ռուսաստանի բոլոր ազգայն ններին աշխատաւոր մասսաների իբրք ազատ, նահաւայելա կատարեալ ու ամուր ներդաշնակ միութիւն՝ Խորհուրդների 3-րդ Համագումարը բաւականանում է Ռուսաստանի Խորհրդային Հանրապետութիւնների Ֆեդերացիայի իմնական սկզբունքներն ընդունելով, իրաւունք գերազանելով ամեն մի ազգութեան բանարացիւղացիական մասսաներին ինքնուրոյն կերպով որոշելու իրենց լիազոր Խորհրդային Համագումարում, իւր արդեք ցանկանում են նրանք և ի՞նչ նիւնունքներով մասն սկսելու ֆեդերացի կառավարութեան մէջ և միւս ֆեդերացի կարգի այն իմնարկութիւններում:

Ընդունւած է Բանարա Գիւղացիական և Զինուորական Համասուսական 3-րդ Համագումարում:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՍԱՍԻՆ

Ներածութիւն

Ա. Աշխատանքի վերաբերեալ օրենսդիրքը գործադրութեան մէջ է մտնում Բանարա-Ֆիւզայիական կառավարութեան Օրենսդրական Հիմնադիր Ժողովում յայտարարելու օրանից, Տեղական բոլոր Խորհրդային Իշխանութիւնների կողմից այս օրենսդիրքը համապարօտ պիտի գտնուի բովանդակ աշխատանքը բնակչութեան մէջ և ցուցադրի Խորհրդային բոլոր հիմնարկութիւններում նկատելի ազդեցում:

Բ. Աշխատանքին վերաբերեալ օրենքների մասին այն օրենսդրութի բոլոր որոշումները տարածուած են այն բոլոր անձանց վրայ, որոնք աշխատում են վարձատրութեամբ և այդ որոշումները պարտադիր են բոլոր ձեռնարկութիւնների, հիմնարկութիւնների, անասնութիւնների, (խորհրդային, հասարակական, մասնաւոր թէ տնային), նաև այն բոլոր մասնաւոր անձանց համար, որոնք աշխատանքը կիրառում են վարձատրութեամբ:

Գ. Աշխատանքի հարցերին վերաբերեալ գոյութիւն ունեցող և նոր հրատարակելիք ընդունուող բնոյթ կրող բոլոր որոշումները (տուածնին հիմնարկութիւնների կարգադրութիւնները, հրահանգները, ներքին կարգ ու կանոնին վերաբերեալ կանոնները և այլն) հաստատուողն նաև տուածնին պայմանագրերն ու համաձայնութիւնները գործադրելի են այն շաբաթ միայն, որ շաբաթ նրանք չեն հակասում ներկայ օրենսդրութի կանոններին:

Դ. Կանխօրէն եղած բոլոր տեսակի համաձայնութիւնները, ինչպէս նաև ապագայում հասարակութիւնները, ներկայ օրենսդրութի նկատմամբ պիտի գործադրելի չեն, պարտադիր չեն ոչ աշխատանքի երկ և ոչ էլ ուրիշի աշխատանքը կիրառողների համար:

Ե. Այն ձեռնարկութիւնների և անասնութիւնների մէջ, ուր կիրառուած է աշխատանքը կազմակերպուած աշխատակցութեան ձևով (նեքկայ օրենսդրութի ա. մասով) Խորհրդային Կենտրոնական Իշխա-

նախկան զեկազարութեամբ աշխատողներին պէտք է արել ամենա-
 լայն ինքնազարութիւն, որի վրա միայն կարող է հիմնուի սոցիալիս-
 տական և կոմունիստական ոգով աշխատաւոր մասսաների բեղմնաւոր
 դաստիարակութիւն:

Ձ. Թորհրդային հիմնարկութիւնների կողմից հիմնւող և համ-
 պահպանւող կոմունալ տնտեսութիւնների մէջ (գիւղատնտեսական և
 այլ կոմունաներում) աշխատանքի պայմանները տնօրինւում են Թոր-
 հուրդների Համառոտական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի և
 ժողովրդական կոմիսարների Թորհուրդի ատանձին որոշումներով և
 Երկրագործութեան ու Աշխատանքի ժողովրդական կոմիսարիատների
 յատուկ հրահանգներով:

Երկրագործներին սպասագործելու համար՝ արւած հողի վրա թա-
 փած աշխատանքի պայմանները տնօրինւում են՝ հողի մասին սոյն ս-
 բէնագրքի մէջ եղած օրէնքներով: —

Ինքնուրոյն աշխատաւորների աշխատանքի պայմանները տն-
 օրինւում են Աշխատանքի ժողովրդական կոմիսարիատի յատուկ որո-
 շումներով:



Գ Լ ՈՒ Ն Ս.

Պարտադիր աշխատանքի

1. Ռուսաստանի Սոցիալիստական Տնտեսաբանական Խորհրդային Հանրապետութեան բոլոր քաղաքացիներին համար, բացառութեամբ 2 և 3 յօդանուններում նախատեսուած կէտերի, սահմանուած է պարտադիր աշխատանք:

2. Պարտադիր աշխատանքի բուրժուական շին ենթարկուած.—

ա. նրանք, որոնք զեն չեն հասել 16 տարեկան հասակի:

բ. 80 տարեկանից բարձր հասակ ունեցողները:

գ. Հաշմանդամները և զանազան հիւանդութիւններ ունեցողները, որոնք ընդմիջա կորցրել են իրենց աշխատանանակութիւնը:

3. ժամանակաւորապէս պարտադիր աշխատանքից ազատուած են.—

ա. Քին անձինք, որոնք ժամանակաւորապէս կորցրել են իրենց աշխատանանակութիւնը, շնորհիւ հաշմանդամութեան կամ հիւանդութեան այնքան ժամանակով, որքան անհրաժեշտ է նրանց՝ կազուրուելու համար:

բ. Յզի կանայք.— որոնց ութ շաբաթ ժամանակամիջոց է տրուած նախքան ծննդաբերութիւնը և ութ շաբաթ էլ ծննդաբերութիւնից յետոյ:

4. Գոյր-ցիւների բոլոր աշակերտները պարտադիր աշխատանքը կատարուած են գոյրուցում:

5. Մէկի մշտական կամ ժամանակաւոր աշխատանանակութիւնից զրկուած լինելու փաստը հաստատուում է բժշկական վկայութեամբ— համաքաղաքային, շրջանային կամ վիճակային հասարակական դատարկներին կից կազմակերպուած բժշկական էքսպերտիզային բիւրօի կողմից, զժր-խա պատահարներից ապահով-գրող դատարկներին վարչութեան մօտ, կամ արանց փոխարինող-աշխատանքի անընդունակութիւնը վկայող անձի բնակած վայրում գտնուած հիմնարկութիւններից մէկում:

ՄԱՆՈՒՄ.— 1. Այս վկայութեանը կցուած է՝ աշխատանքի անընդունակութիւնը որոշելու ներ մասին եղած կարգը:

ՄԱՆՈՒՄ. 2.— Պարտադիր աշխատանքի ենթակայ անձինք, եթէ զբաղուած չեն հանրապետ աշխատանքներիով,

տեղական Գաղափարական Թորոքները — Աշխատանքի բաժանմունքների և տեղական Արհեստակցական Միութիւնների Խորհուրդների փոխադարձ համաձայնութեամբ, որոշւած պայմանների սահմանում կարող են ստեղծուիլ հարկազրկ նրանց կատարելու հանրային աշխատանքներ:

7100
400
9100
1000

6. Աշխատանքը զործադրուած է հետևեալ ձևերով:
Կազմակերպւած աշխատակցութեան,

բ. Անհատական ծառայութեան մատուցման.

գ. Առանձին և որոշ աշխատանքի կատարման և աւարտման ձևերով:

7. Պետական (խորհրդային) հիմնարկութիւններէ մէջ, աշխատանքի պայմանները անորինում են — յանձին Աշխատանքի կոմիտեի անդամները — Կենտրոնական Խորհրդային Բիւրոյութեան կողմից հաստատւած սարքիքային կանոնադրութեամբ:

8. Խորհրդային պետականացրած հասարակական և մասնաւոր բարձր ձեռնարկութիւնների և անտեսութիւնների մէջ աշխատանքի պայմանները անորինում են Արհեստակցական Միութիւնների և ձեռնարկութիւնների ու անտեսութիւնների ղեկավարների կամ տէրերի փոխադարձ համաձայնութեամբ մշակւած և Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի անդամները կողմից հաստատւած սարքիքային կանոնադրութեամբ:

Ս Ա Ն Օ Ք. — Ձեռնարկութիւնների և անտեսութիւնների ղեկավարողների և տէրերի հետ համաձայնութեան գալու հետաւորութիւն չունենալու դէպքում, սարքիքային կանոնադրութիւնը մշակուած է միայն Արհեստակցական Միութեան կողմից և անմիջապէս ուղարկուած Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի անդամներին հաստատութեան համար:

9. Անհատական ծառայութեան մատուցման և առանձին ու որոշ աշխատանքի կատարման և աւարտման ձևով եղած աշխատանքը արտօրինում է համապատասխան Արհեստակցական Միութիւնների մշակւած և Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի անդամներին հաստատւած սարքիքային կանոնադրութեամբ:

Գ Լ Ո Ւ Ն Բ.

Ա. խառնակի կերտման իրաւունք

10. Բոլոր աշխատունակ քաղաքացիներն իրաւունք ունեն իրենց մասնաշրջանութեան վերաբերող աշխատանքը կիրառելու այդ ձևի աշ-

խառանքի համար սահմանուած վարձատրութեամբ:

ՄԱՆՕԹ. — Հաստատարական Արևեսակցական Միութիւնների համաձայնութեամբ՝ Բանարական Ս. Փերի Մաշիմ-ն Բամբին փոխարինու չըջաւային կայանին իրաւունք է տրուած անհաս աշխատատեղերին կամ խմբերին վերաբերող մասնագիտական աշխատանք չգտնելու դէպքում, ուղարկել նրանց այլ մասնագիտութեան պատկան աշխատանքներին:

11. Առաջին ներքին իրենց աշխատանքը կիրառելու իրաւունք ունեն նրանք, որոնք ենթակայ են պարտադիր աշխատանքի:

12. Պարտադիր աշխատանքից ազատ անձերից, իրենց աշխատանքը կիրառելու իրաւունք ունեն ժխտն նրանք, որոնք մասնանշուած են 2-րդ յօդուածի ք. ծանօթութեան մէջ:

13. Իրենց աշխատանքը կիրառելու իրաւունքից անպայման զրկուած են նրանք, որոնք մասնանշուած են 2-րդ յօդուածի ւ. և դ. ծանօթութիւնների մէջ, ժամանակաւորապէս զրկուած են այդ իրաւունքից նաև նրանք, որոնք մասնանշուած են 3-րդ յօդուածում:

14. Գիշերով կամ ծանր աշխատանք պանանջող ու անողջութիւնք վտանգող արդիւնաբերական հիմնարկութիւններում իրաւունք չունեն իրենց աշխատանքը կիրառելու կանայք և 18 տարեկանից ցածր հասակ ունեցող ազամարդիկ:

ՄԱՆՕԹ. — Սոյն յօդուածի մէջ մասնանշուած կեանքի համար առանձնապէս ծանր ու վտանգաւոր աշխատանքի տեսակները մշակուած են Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտարիատի Աշխատանքի բաժնի կողմից և ամեն աւերի յաւուար ամուսյ ընթացքում յայտարարուած է Բանարանիւզացիական Կառավարութեան Հիմնադիր Օրէնագրական Ժողովում:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Աշխատանքի սալու կարգը

15. Աշխատանքի վրա եղած իրաւունքի իրազորմունքն ապահովուած է Բանարական Ս. Փի Բաշիման Բամանմունքի կողմէ. Արևեսակցական Միութիւնների կողմից և Ռուսաստանի Սոցիալիստական կուրսու Խորհրդային Հանրապետութեան բոլոր հիմնարկութիւնների կողմից:

16. Աշխատող ձեռքերի գործի կոչելը կատարուած է Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքի միջոցով:

17. Անկախ Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքից աշխատատեղերին գործի կանչելը կարեւիւր է միայն այն ժամանակ, երբ աշխատատեղը հրաւիրուած է համապատասխան խորհրդային հիմնարկութեան կամ ձեռնարկութեան ընտրութեամբ:

18. Ընտրողական կարգը գործադրուած է միայն այնպիսի աշխատանք տալու ժամանակ, երբ այդ աշխատանքը ստանձնողից պահանջուած է քաղաքական վստահութիւն կամ հազապիսի մասնագիտական կրթութիւն:

19. Ընտրութեան միջոցով գործի հրաւիրուած անձինք պարտաւոր են նախքան գործի ստանձնումը՝ ցուցակագրուել Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքում, քայքայ չեն ենթարկուած ներկայ օրէնսգրքի Գ. գլխում նախատեսուած քննական կանոններին:

20. Բանւորական Ոյժի Բաշխման Բաժանմունքի միջոցով անգործներին գործի կանչելը կատարուած է 21-30 յոգւածներու նախատեսուած կէտերի կարգով:

21. Իրենց մասնագիտութեան վերաբերող աշխատանք չունեցող անգործ աշխատատեղերը ցուցակագրուած են տեղական Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքում որպէս անգործներ:

22. Այն հիմնարկութիւնները կամ անձինք, որոնք կարիք ունեն աշխատաւոր ձեռքերի տեսակ աշխատանքը կատարելու համար, պիտի գիտնեն Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքին կամ նրա ներքին (աշխատակցական կայան) յատուկ պահանջարկով, որի մէջ պիտի մասնանշուեն ինչպէս առաջադրուած աշխատանքի պայմանները, նոյնպէս և այն պայմանները, որոնց պիտի բաւարարի աշխատատեղը (արհեստը, մասնագիտութիւնը, կրթութիւնը և փորձը):

23. Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքը 22-րդ յոգւածով նախատեսուած պայմանագիրը ստանալուն պէս՝ սահմանած ներքի կարգով ուղարկուած է պահանջարկի մէջ շեշտուած պայմաններին համապատասխան մի անձնատրութիւն:

24. Անգործ աշխատատեղն իրատուձք չունի հրաժարելու, երբ իրեն առաջարկ է լինում իր մասնագիտութեան վերաբերող մի աշխատանք, եթէ ի հարկէ այդ առաջարկուած աշխատանքի պայմանները չեն շեղուած համապատասխան աւարիֆային կանոնագրութիւնից, իսկ որտ քաղաքայինութեան ղեկավար և Արհեստակցական Միութեան կողմից ընդունուած չափերից:

25. Նրկու շարք տեղի մասնակաւոր աշխատանք ստանձնող աշխատատեղն այնուամենայնիւ համարուած է անգործ և իր ներքէ չի

կործնւմ Քանութեան Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքի անգործների
ցուցակում:

26. Եթէ Քանութեան Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքում, որեւէ
զէպքում պահանջագրի պայմաններն համապատասխան՝ աշխատող
ձեռքեր չգտնուեն, յիշեալ պայմանագիրն ուղարկուած է շրջանային
փոխադրակայանը միաժամանակ այդ մասին հաղորդելով այն հիմ-
նարկութեան կամ անձնատուութեանը, որը կարիք ունի աշխատող
ձեռք հրահրելու:

27. Այլ վայրում աշխատանքի պահանջ լինելու զէպքում՝ հրա-
ւեր է ուղղուած ցուրք ցանկացողներին. առաջին հերթին ուղարկուած
են նրանք, որոնք ցուցակագրուած են Քանութեան Ոյժերի Բաշխման
Բաժանմունքում անգործների ցուցակում:

Եթէ ցուցակագրուած անգործներից յիշեալ վայր գնալ ց. նկացող
բաւարար թւով աշխատուորներ չգտնուեն, այդ զէպքում Քանութեան
Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքն ինքն է լրացնում պակասող աշխա-
տող ձեռքերի թիւը, ցուցակագրուածի կարգով. և այս զէպքում, իրենց
աշխատավորնով ուրիշներին պահողներին չպէտք է աւելի շատ ու-
ղարկել, քան մեկուկ ապրողները:

28. Եթէ Քանութեան Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքներէ
լանում պակասուած են պահանջուած քանակով աշխատուորներ, այդ
զէպքում շրջանային փոխադրակայանին, իրատուներ է վերապահ-
ուած արնեստակցական միութեան հետ փոխադարձ
համաւայրութեամբ՝ պահանջէ վայրն ուղարկել այլ մաս-
նագրութեամբ անգործ քանութեանը նրանց. որոնք աւելի պահան-
ջն իրագործելու համար իրենց պրոֆեսիայով աւելի մաս են կանդ-
նած և իրենց արնեստի բրոյթով համապատասխանում են պահանջուող
մասնուղև քանութեան աշխատանքներին:

29. Անգործ աշխատուորներից նա, ով իր մասնագրութիւնից
զուրս աշխատանք է ստանում, պարտաւոր է ընդունել այդ, բայց
ցանկութիւն կարող է յայտնել, որ նա այդ աշխատանքը յանձն է
տանում ժամանակաւորապէս մինչև իր մասնագրութեան վերաբե-
րող աշխատանք գտնելը:

30. Իրենց մասնագրութիւնից զուրս ժամանակաւորապէս այլ
աշխատանք կատարողները պահում են հերթը Քանութեան Ոյժերի
Բաշխման Բաժանմունքում մինչև իրենց մասնագրութեան աշխա-
տանք ստանալը:

31. Օրէնդարքի այս գլխում նախատեսուած կետերի կարգը մասն-
ագրող մասնաւոր անձինք, Քանութեան Ոյժերի Բաշխման Բաժան-
մունքի տեղական կոլլեկտիայի կողմից ենթարկուած են 3000*) բուրժի

*) Խորհրդային դրութեանը ներքին

տուգանքի, կամ զրկում են ազատութիւնից մի շարքից ոչ պակաս
ժամանակով: Թորհրդային հիմնարկութիւնները և պաշտօնատար ան-
ձինք, որոնք կը խանդարեն զերև յիշած կարգը աշխատանքներ տա-
լու գործում, պատասխանատու են որպէս պաշտօնատար յանձնապար-
տեր:

ԳԼՈՒԽ Դ.

Նստիստական ֆեֆտիսեան մասին

32. Անգործ աշխատատեղերին երկարատե ընոյթ կրող աշխա-
տանքի հրաւիրելու ժամանակ, կատարում է զեցօրեայ քննութիւն,
խորհրդային հիմնարկութիւնն երբ մէջ, դեռևս յատկութիւնը շարշած
և աւելի քիչ պատասխանատուութիւն: պահանջող աշխատանքներ
ժամանակ աշխատատեղին ենթարկում են երկշարքիայ քննութեան.
Իսկ պատասխանատու և քննող աշխատանքների ժամանակ՝ մի ամ-
սեայ քննութեան:

33. Քննութեան նեանանքից է կտրւած այս կամ այն աշխա-
տատարի ընդունումն ու մերժումը, միտժամանակ տարիֆային դե-
բող վարձատրում է աշխատատեղն այն աշխատանքի համար, որ նա
կիրառեց քննութեան ընթացքում:

34. Քննութեան նեանանքների մասին (ընդունել է, թէ ոչ)
անմիջապէս տեղեկացում է Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժան-
մունքին:

35. Մինչև նախնական քննութեան աւարտումը աշխատատեղը
համարում է անգործ և իր հերթը չի կորցնում Բանւորական Ոյժե-
րի Բաշխման Բաժանմունքի անգործների ցուցակում:

36. Քննութեան ենթարկւած և զերջնականապէս մերժւած աշ-
խատատարը կարող է իր մերժման մասին բողոք ներկայացնել Ար-
նետակցական Միութեան, որի անդամն է ինքը:

37. Արնետակցական Միութիւնը եթէ հիմնաւոր գտնի նախկին
յոզւումում ն խտտեանւած բողոքը՝ բանակցութեան մէջ է մտնում
աշխատատեղն մշտական աշխատանք մերժող հիմնարկութեան կամ
անձի հետ, գանգատատեղին ընդունելու համար:

38. 37-րդ կէտում մատնանշւած բանակցութիւններն աւյաջող
էլք ունենալու դէպքում՝ գործն անցնում է Աշխատանքի Տեղական
Բաժնին, որի զմեան արդէն համարում է զերջնական և այլևս զր-

ղէմ շի կարելի բողոքել:

39. Աշխատանքի բաժանմունքը անհիմն կերպով բանւորին մըշտական աշխատանք մերժող հիմնարկութեանը կամ անձին կարող է հարկադրել, ու մերժեաժին ընդունի գործի. բացի այդ դատի է ենթարկուած յիշեալ անձը կամ հիմնարկութեանը և պարտաւորուած է սահմանուած տարիքի զննողով վճարելու նրան աշխատաւարձ: այն ամբողջ ժամանակաշրջանի համար, որ գործադրել է աշխատաւորը— սկսած՝ գործից զրկելու վայրկեանից մինչև Աշխատանքի Բաժնի որոշմ. մը նրան գործի կանչելը:

ԳԼՈՒԽ Ե.

Աշխատաւորների փոխադրումն և տրոն սկսումն մասին

40. Բոլոր հիմնարկութիւնների, ձեռնարկութիւնների և անտեսութիւնների մէջ, վարձատրութեամբ ուրիշի աշխատանքը կիրառող աշխատաւորների փոխադրումը կատարուած է միայն գործի շահն ի նկատի ունենալու զէջքում և այն էլ համապատասխան վարչութեան որոշմամբ:

ՄԱՆՕՔ. — Սոյն յօդուածի այս կտրոցը շի տարածուած աշխատանքի այն զէջքում, երբ վարձու աշխատանքն օգտագործուած է մասնաւոր մարդկանց մօտ այն ձևերով, ինչ որ մասնանշուած է Ե-րդ յօդուածի ք. և զ. ձանօթութիւններում նախատեսուած կէտերի համաձայն:

41. Միևնոյն հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան մէջ աշխատաւորին մի աշխատանքից մի այլ աշխատանքի փոխադրումը կատարուած է այն հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան վարչական մարմինների միջոցով, ուր աշխատում է յիշեալ աշխատաւորը:

42. Աշխատաւորի նոյն վայրի կամ այլ տեղի մի նոր հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան, կամ անտեսութեան մէջ փոխադրումը պիտի կատարուի համապատասխան վարչական մարմնի միջոցով և Բանւորական Այժմերի Բաշխման Բաժնի գիտութեամբ:

43. Բառասուններոց յօդուածում մ. տնանշուած վարչական մարմնի փոխադրելու որոշումը շահագրգռուած անձի կամ կազմակերպութեան կողմից կարող է բողոքի նիւթ դառնալ համապատասխան աշխատանքի բաժանմունքում (տեղական կամ շրջանային):

44. Աշխատանքի բաժանմունքի որոշման զէմ փոխադրման ինչորի նկատմամբ երկու կողմերը կարող են դանդաղ ներկայացնել

համապատասխան Աշխատանքի Շրջանային Բաժանմունքին, կամ Աշխատանքի Ժողովրդական Կամրաքիատին, որի որոշումն արդեն, գիտելի հարցի նկատմամբ, համարում է վերջնական և այլ ես նրա զեմ քողորհչ չի կարելի:

45. Հասարակական շտապ—անհրաժեշտ աշխատանքների համար եթէ պահանջում են քուարար թւով կամ զինն ցանկութիւն յայանողներ, Աշխատանքի Շրջանային Բաժանմունքը համապատասխան Արհեստակցական Միութիւնների Միութեան համաձայնութեամբ և Աշխատանքի Ժողովրդական Կամրաքիատի վաւերացումով, կարող է որոշել մի ամբողջ աշխատաւորների խմբի փոխադրումը մի կազմակերպութիւնից, ուր նրանք աշխատում են, նոյն վայրում, կամ այլ տեղում գտնւած մի որեւէ կազմակերպութեան մէջ:

46. Մի որեւէ հիմնարկութիւնից, ձեռնարկութիւնից, անտեսութիւնից աշխատաւորին նեւեղ զարկեանին, ուր նա կիրառում է իր աշխատանքը, կարելի է հետադեմ նեւեղել պայմաններում:—

ա. Տեւալ հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան լիակատար կամ մասնակի վերջնանշախի (լիւկիցոյախի) ժամանակ և կամ այս ու այն պայմանութեան կամ աշխատանքի իրպես վերացման զեպրում:

բ. Մի անոնց աւել աշխատանքի դադարման զեպրում:

գ. Աշխատանքի ժամանակաշրջանի լրանալու կամ գործի աւարտման զեպրում, եթէ այդ աշխատանքը կրում էր ժամանակաւոր բնուիթ:

դ. Այս կամ աշխատանքի ակնյայտ անհամապատասխան լինելու զեպրում, որը պիտի վաւերացւած լինի համապատասխան Արհեստակցական կազմակերպութեան համաձայնութեամբ աւել հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան վարչական մարմինների կողմից եպած յատուկ որոշմամբ:

ե. Սթէ աշխատաւորն ինքն է ցանկանում հետանալ գործից:

47. 46-րդ յօդւածի ա. բ. և գ. ծանօթութիւնները հիմունքով այս կամ այն աշխատաւորին արձակելու համար, այն հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան վարչական մարմինը, որի մօտ նա աշխատում է, պարտաւոր է նախ քան արձակումը՝ երկու շաբաթ առաջ նախազգուշացնել աշխատաւորին իր արձակման մասին. մի սեւածանուկ այդ մասին տեղեկացնելով նաև Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժնին:

48. 46-րդ յօդւածի ա. բ. և գ. ծանօթութիւններում մասնաճշտած հիմունքներով արձակւած աշխատաւորները նախազգուշութեան վարկեանից համարում են անգործ և հերթ են վերցնում Բանւորական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքում, շարունակելով

իրենց պարտականութիւններն այն չիճարկութեան մէջ, ուր նրանք ծառայում են մինչև երկու շաբաթեայ ժամանակամիջոցի յարմար:

49. Չկերբ յիշում 46-րդ յօդ.ամբ. ա. ք. և գ. ծանօթութիւնների մէջ մասնաձևաձև չիմունքներով արձակման որոշումների մասին շահագրգռում անհատները կարող են զանգստ ներկայացնել Աշխատանքի Տեղական Բաժանմունքին:

50. Աշխատանքի Տեղական Բաժնր այս կամ այն աշխատատեղի հետացման մասին եղած որոշման զէմ, կողմերը կարող են զանգստ ներկայացնել Աշխատանքի Երջանային Բաժնին, որի որոշումը, վիճելի հարցի նկատմամբ, կամարում է վերջնական և այլևս զուս զէմ չի կարելի բողոքել:

51. Աշխատանքը կամաւոր կերպով թողնելու զէլզբում (կամաւայն 46 րդ յօդ. և. ծանօթութեան) մի որեւէ չիճարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան մէջ, անմիջապէս կամապատասխան բանւորական ինքնավար մարմնի կողմից (Ֆարք. գործարանային կամ նման կամրակներին) ստուգումն պիտի կատարել կամաւոր կերպով գործը թողնելու պատճառներն իմարայու կամար:

ՄԱՆՕԹ.— Ներկայ յօդաձմի կարգը չի տարաձուս մասնաւորմարկանցմամարու աշխատանքովգրադուղներին վրայ եթէ այդ աշխատանքը կիրաւում է Ծ-րդ յօդաձմի ք. և գ. ծանօթութիւններ ուսմամանաւաւաձմ ձեերով:

Եթէ բանւորական ինքնավար մարմնը (Ֆարք. գործարանային և նման կամրակն) ծանօթումայով գործը կամովին թողնելու պատճառների նեա՝ զանի ս յդ պատճառներն անիմն, աշխատաւորն այդ զէլզբում պարտաւոր է շարունակել իր աշխատանքը բայց կարող է բանւորական ինքնավար մարմնի այդ որոշման զէմ զանգստ ներկայացնել կամապատասխան Արնեստակցական Միութեան:

53. Աշխատաւորը կամաւոր կերպով գործը թողնելու զէլզբում 52-րդ յօդաձմում մատնաւաւաձմ որոշման կակաւակ զսկում է մի շաբաթ ժամանակամիջոցով Բանւորական Աձերի Բաշխման Բաձնում ցուցակագրելու իրաւունքից:

54. չիճարկութիւններն ու անձիք, որանք վարձատրութեանը կիրաւում են աշխատանքը, աշխատաւորի կողմից աշխատանքը թողնելու իրաւունքիք զէլզբում պարտաւոր են յայտնել Բանւորական Այձերի Բաշխման Տեղական Բաձնին և Արնեստակցական Միութեան, որի անդամ է աշխատաւորը, այդ տեղեկութեան մէջ պիտի յիշատակել նաև աշխատանքը թողնելու ժամանակը և նրա պատճառները:

Գ Լ Ո Ւ Ն Զ.

Աշխատանքի վարձատրութեան մասին

55. Վարձատրութեան չափը, որ ստանում են աշխատատեղերին իրենց գործադրած աշխատանքի համար կիճարկութիւններում, անշարկութեաններին մէջ և անտեսութիւններում, մանրամասն պայմանները և նրանց սալու կարգը իւրաքանչիւր աշխատանքի տեսակին նայած՝ որոշում է տարեֆոյին չափերով ներկայ արձուգրքի 7—9 յօդուածներում մասնաւորապէս կարգով:

56. Տարեֆոյին չափը որոշելու ժամանակ կիճարկութիւնները, այդ չափը որոշողները, չափով չեղան աշխատանքի արկնքների մասին արձուգրքի ներկայ գլխում մասնաւորապէս կէտեցրքի:

57. Լիճարկութիւնները, որոնք մշակում են տարեֆոյին չափերը, վարձատրութեան չափը որոշելու ժամանակ, նոյն արկնքին պատկանող բոլոր աշխատատեղերին բաժանում են խմբերի և կատեգորիաների, սակմանելով ամեն մի խմբի և կատեգորիայի համար որոշ վարձատրութեան չափ:

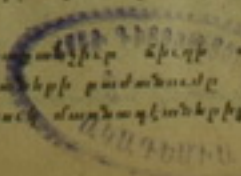
58. Տարեֆոյին կատանագրութեամբ որոշելից վարձատրութեան չափը յամենայն դէպս պակաս չափով լինի Ռուսաստանի Առեւտրախառն Զեղեքատի Թորհրդային Հանրապետութեան իւրաքանչիւր տեղի քնակչութեան համար Աշխատանքի Ժողովրդական Կոմիտեի տակ կողմից սակմանաւ ապրուստի միջնուում չափից. մի քնակչուում չափ, որ յայտարարում է նաև Ռանդորմ-Փրիզայրական Կառավարութեան Արձուգրական Լիճարկի Ժողովում:

59. Իւրաքանչիւր խմբի և կատեգորիայի վարձատրութեան չափը որոշելու ժամանակ նկատ է աւանում, — աշխատանքի մանրութիւնը, պայմանների վաստկատրութիւնը, որի մէջ կատարում է աշխատանքը, բարդութիւնը և կշտութեամբ կատարումը անկող աշխատանքի և այդ աշխատանքի կատարելու համար պահանջող ինքնուարժութեան ու պատասխանատուութեան, մրտամանակ նաև արձուգրական աշխատանքը կատարելու համար պահանջող դիտութեան և փորձատրութեան ասորիւմը:

60. Իւրաքանչիւր աշխատատեղի վարձատրութեան չափը որոշում է նրանով, թէ իր խմբին կամ կատեգորիային է պատկանում անկող աշխատանքը:

61. Աշխատանքի իւրաքանչիւր շրջանի մէջ աշխատատեղերին ըստ խմբերի և կատեգորիաների բաժանումը կատարում են տեղական և կենտրոնական յաստի մարմնակիւններից կողմում զնանտող

11525



յանն սխմեցրը, որոնք կազմակերպուած են համապատասխան Արևեստակցական Միութիւններէ մէջ:

ՄԱՆՈՅ.— Գնան սոց յանն սխմեցր զորմանն ի վեհան կարգը որչաւում է Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի տար:

62. Տարիֆային կանոնադրութեամբ որչաւում է նորմայ բանարական որ:այ աշխատանքի աշխատավարձը և տասններ մասնանըչում է արտաժամեայ աշխատավարձը:

63. Կտարով աշխատավարձը որչաւում է որավարձի տարիֆային զմարի հաւաք, որը բաժանուում է տարկաների շանակի զբա և այգպիտով դաճուում է աշխատանքի շափ:

64. Արտաժամեայ աշխատանքների վարձատրութեան շափը չի կարող մէկ ու կէս անգամ աւելի լինել սովորական նորմայ աշխատավարձից:

65. Բացի արտաժամեայ աշխատանքների վարձատրութիւնը նոյն, կամ աշխատանքի այլ նիւղերում ոչ մի տեսակի լրացուցիչ (ընդունւած շափից բարձր, սանձանւած աւելայ խմբի կամ կտանդորայի համար) վարձատրութիւն չի թոյլատրուում աշխատատեղերին, ինչպիսի մեր տակ էլ նորոնք կատարելիս լինեն, անկախ այն համադաճանքից, թէ նման ձեով լրացուցիչ վարձատրութիւն տրուում է նոյն տեղում, թէ այլ տեղերում իր աշխատանքը կիրառելու ժամանակ:

66. Այլ և այլ տեղերում աշխատանքը զորմադրոց աններք պարտաւոր են յայտնել թէ իրենց ժր աշխատանքից են ուղում վարձատրութիւն ստանալ:

67. Այն աններք, որոնք հակառակ 65-րդ յօդուածում մասնաւորում կէտերի կտանան սրնէ տեղ լրացուցիչ վարձատրութիւն, խաբիքայութեան համար պատասխանատու են՝ օրէնքի ստալ, որպէս քրէական յանցանքներ, միևնոյն ժամանակ նորմայ աշխատավարձից աւելի ստացած զուտարը զեղջուում է նրա ստանալիք յա՛նրդ ամսավարձից:

68. Աշխատատեղերի ստացած վարձատրութիւնից թոյլատրուում է պակել 65-րդ յօդուածի որչաճան հակառակ ստացած լրացուցիչ վարձատրութիւնը, այն վաստակը, որ աշխատաւորը ստացել է օգտագործելով իր արձակուրդային ժամանակմիջոցը (յօդ. Գ.) նաև ստանց յարգելի պատեալի բացակայութեան ժամանակ արտազրուելիք նիւթի արմէքը:

69. Բացի 65-րդ յօդուածում նախատեսուածներէց, այլ մեր զու-

մարներ պահելը, ինչ ներ և ինչ պատրաստի ասել էլ նրանք կատարելիս լինեն, ոչ մի պարտադրում չեն թալտարում:

70. Վարձատրութեան վճարումը չի կորոզ ասելի կանուխ լինելը քան աշխատանքի քրտազուրթիւնը:

71. Աթէ՛ աշխատանքը կրում է անակամ ընտարութիւն, վարձի վճարումը պիտի կատարւի պարբերաբար, ըստջ երկու շաբաթը մի անգամից ոչ շուտ: Ժամանակուար ընոյթ կրող աշխատանքի համար, եթէ այդ աշխատանքն աւարտած է և վերջացրել են երկու շաբաթից ասելի կորն ժամանակամիջոցում, այդպիսի աշխատանքների վարձատրութիւնը կատարում է անմիջապէս, նենց որ աւարտում է գործը:

72. Վարձատրութեան վճարումը կատարում է գրամով կամ ընդրով (ընտանութեան համար սենեակներ յառկացնելով, պարենաւորման միջոցներով և այլն):

73. Բերքով աշխատավարձ վճարելու ժամանակ պիտի լինի Աշխատանքի Տեղական Բաժանմունքի Թալտարութիւնը, որը գնահատութեան է ենթարկում տրակելք բերքը համապատասխան Արհեստակցական Միութեան ժամանակցութեամբ:

ՄԱՆՈՒՄ.— Սահմանելիք գնահատութիւնը չպիտի տարբերի Թարեղայիք Իշխանութիւնների համապատասխան հիմնարկութիւնների կողմից մշակւած արժէքի չափերից (Պարենաւորման Ժողովրդական Կամիտիտատի գնահատողական յանձնախմբների, և Կողայիւն-ընակարանային Բաժանմունքի, կամիտիւնների և այլն):

74. Վարձատրութեան վճարումները պիտի կատարեն աշխատանքի արեքին:

75. Վարձատրութեան վճարումները պիտի կատարեն աշխատանքի կատարման վայրում:

76. Աշխատուարը ստանում է վարձատրութիւն միայն իրօք կատարած աշխատանքի համար: Աթէ՛ քանտարական օրւոյ ընթացքում աշխատանք չի կատարել աշխատատեղերից անկախ պատանանքով (կատարակ դիպածով կամ վարչութեան-պղծինիտարացիայի նշանակով) այդ դէպքում աշխատավարձը վճարում է և այդ վարձի չափը պիտի համապատասխանի օրավարձի աշխատանքի գէոջում— օրավարձային տարիքին, իսկ կատարով աշխատանքի գէոջում—տեղա աշխատուարի ստացւած միջին օրավարձի չափին:

77. Արձակուրդի ժամանակ աշխատուարը չի գրկում աշխատավարձը, (106 և 107 յօդուածներ):

78. Աշխատուարը հիւանդութեան ժամանակ ստանալիք աշխա-

ստվարը ստանում է նպաստի ձևով, որք վնասում է հիանդան-
ջային գրամարկից:

ՄԱՆՕՔ.— Նպաստների բաշխման կարգը որոշում է
ստորև բերյալակցած կանոնների կարգով:

79. Անգործները նպաստ են ստանում անգործների ֆոնդից:

ՄԱՆՕՔ.— Անգործների և նրանց ստանալիք նպաստ-
ների մասին կանոններ կցւած են սոյն օրէնսդրքին:

80. Իւրաքանչիւր աշխատաւոր պարտաւոր է ունենալ Աշխա-
տանքի Գրքոյի, որի մէջ պիտի տրվանապրում լինեն նրա կատարած
աշխատանքները և սատշած վարձատրութիւններն ու նպաստները:

ՄԱՆՕՔ.— Աշխատաւորների Աշխատանքի Գրքոյի
մասին կանոններ կցւած են սոյն օրէնսդրքին:

ԳԼՈՒԽ Է.

Բանւորական մասնակցի մասին

81. Բանւորական մասնակց կարգաւորում է յստուկ կանոն-
ներով սակմանւած ասորիֆային շափով, որոնք մշակւում են համա-
պաստախան իւրաքանչիւր աշխատանքի տեսակի, ներկայ օրէնսդրքի
7—9 յօդուածներում մասնանշւած կարգով:

82. Բանւորական մասնակցի կանոնները սակմանելիս՝ այդ կա-
նոնները մշակող հիմնարկութիւնները չըպիտի շեղեն աշխատանքի
օրէնքների մասին ներկայ օրէնսդրքի մէջ մասնանշւած զլիտ որո-
շումներից:

83. Նորմալ բանւորական մասնակց է հաշւում այն մասնա-
կամիջոցը, որը սակմանւած է աւեալ աշխատանքի աւարտման հա-
մար ասորիֆային կանոնադրութեամբ:

84. Իւրաքանչիւր աշխատաւորի նորմալ բանւորածածը չպիտի
աւել լինի, քան ցերեկայ 8 ժամը կամ գիշերային 7 ժամը:

85. Իւրաքանչիւր աշխատաւորի բանւորական մասնակցամիջո-
ցի նորմալ տեղութիւնը 6 ժամից աւելի չպիտի լինի. ա) ստանե-
աւթ ասրեկանից պակաս հասակ ունեցողների և բ) աշխատանքի այն-
պիտի նիւզերում աշխատողների, ուր մարդկային առողջութեան հա-
մար կան ծանր և անբարեխաղող պայմաններ (տես ներկայ օրէնսդրքի
14-րդ յօդուածի ծանօթութիւնը):

86. Նորմալ բանւորական մասնակցի տեղութեան ցնթացքում
աշխատաւորները պիտի տեսնեն հանդստի և ճաշելու համար պա-
զար:

87. Մեքենաները, շարժիչները և այլն, դադարեթմամանակ պիտի հանդիսա անեն, բացի այն դեպքերից, երբ նրանց կանգնեցնելը նմարուք չէ տեխնիքական պատճառներով, կամ երբ նրանք ծառայում են պառտիստութեան, շրմանութեան, լուսաւորութեան և այլն:

88. 85-րդ յօդուածով նախատեսուած դադարի ժամանակամիջոցը չի մտնում բանւորական ժամերի հաշուում:

89. Գորարը պիտի սկսուի ոչ շուտ, քան աշխատանքի սկսելուց 4 ժամ յետոյ: Իսկ դադարի տեղութիւնը չպիտի տեխնիկական 2 ժամից աւել:

ՄԱՆՕԹ.—Մեկեր երեխայ ունեցող բանւորներին համար պիտի սահմանեն լրացուցիչ հանգստի ժամեր իւրաքանչիւր 3 ժամը մի անգամ—կէս ժամից ոչ պակաս տեսութեամբ:

90. Աշխատանքներն իրենց գադարի ժամերը գործադրում են այնպէս, ինչպէս իրենք են ցանկանում: Եւտախ թոյլատրւում է նրանց նստանալ աշխատավայրից:

91. Եթէ աշխատանքի ընդթն այնպէս է, որ նրա արդիւնաբութեան համար պահանջւում է աւելի ժամերի աշխատանք, քան ինչ սահմանւած է աշխատանքի տեւու ճիւղի համար նորմալ կարգով, այդ դեպքում ի կատար ստեղծւում համար այն լրացուցիչ աշխատանքը՝ կարող են դիմել աշխատանքների 3 կամ աւելի փոխարինման սխեմային:

92. Փոխանցուող աշխատանքների ժամանակ, սխեմայանչիւր աշխատանքական խմբակ պիտի աշխատանք կատարի նորմալ բանւորածամի հաշուով: Մի բանւորական խմբի աշխատածամի փոխանցուող միւսին պիտի կատարուի ներքին կարգապահութեան համար մշակուած կանոնների համաձայն, առանց խանգարելու աշխատանքի նորմալ ջնթացքը:

93. Ընդունւած նորմալ բանւորական ժամերից աւելի աշխատանք (արտածածեայ աշխատանք) ըզհանուր կանոններով չի թոյլատրւում:

94. Արտածածեայ աշխատանքներ թոյլատրւում են նկատեալ բացառիկ անգամներին.—

ա) Այդպիսի աշխատանքների ժամանակ, երբ անհրաժեշտ է քննդանուր հասարակական զժրախառութեան առաջ աննլը, կամ վերանա վաւանդից խուսափումը, որոնք կարող են սպառնալ խորհրդային կարգերի գոյութեան և մարդկանց կեանքից

բ) Հարաւային անհրաժեշտ աշխատանքների ժամանակ—չբի մասնկարարում: լուսաւորութիւն, շրմանքների կատուցումը, փոխա-

դրութեան գործը, պատահական և անպատելի պատահարները վերացումը, որոնք պատահա կարող են դասնալ նրանց կանոնաւոր գործունէութեան:

դ) Երբ սկսած գործն աւարտելու համար անհրաժեշտ են որոշ աշխատանքներ, որոնք նախատեսուած պատահարնէլի և արտադրութեան տեխնիքական պայմանները շնորհիւ անաւարտ պիտի թաշին նորմալ աշխատանքի ժամերի ընթացքում. եթէ այդ աշխատանքները զաղարմանը կարող է յաջողել մեքենայի և նիւթնէլէի վնասումը:

դ) Ժամանակաւոր աշխատանքները մեքենաների վերականգնման և վերանորոգութեան համար այն դէպքերում, երբ դրանց քայքայման հետեանքը կարող է պատահա լինել աշխատաւորները թէլ կրնաւ ման:

95. Իննսունչորսերորդ յօդուածի դ. ծանօթութեան մէջ մատնանշուած ի կատար տեղիւ դէպքում, արտաժամնալ աշխատանք թուլաբաւում է միայն համապատասխան Արհեստակցական Միութեան համառայնութեամբ:

96. Արտաժամնալ աշխատանքների գործադրման ժամանակ բացի վերը յիշուած 94-րդ յօդուածի դ. ծանօթութեամբ մատնանշուած թայլաւութեան, պիտի հետևի նաև Աշխատանքի Տեղական Տեսչութեան թայլաւութիւնը:

97. Արտաժամնալ աշխատանքներ քուրորմին չեն թայլաբաւում կանացի սեռին պատկանող աշխատաւորներին և 18 տարեկանից ցած ֆաակ ունեցող սղամարդկանց:

98. Իւրաքանչիւր աշխատաւորի արտաժամնալ աշխատանքների տեղութիւնն ամբողջ որալ ընթացքում անընդհատ 4 ժամից աւել չպէտք է լինի:

99. Բացակայութիւնների պատճառով կորցրած ժամանակը լրացնելու համար չեն թայլաբաւում արտաժամնալ աշխատանքներ:

100. Իւրաքանչիւր աշխատաւոր, որ ունեցել է արտաժամնալ աշխատանք, պիտի նշանակուած լինի նրա Աշխատանքի Գրքոյկում, իր աշխատավարձի չափի հետ միասին, — թէ որքան է ստացել աւետարտաժամնալ աշխատանքից:

101. Այս կամ այն կիմնարկութեան, ձեանարկութեան կամ արնտեսութեան մէջ արտաժամնալ աշխատանքի օրերի քանակը որոշելիս (ամբողջ տարալ ցնթացքում այդպիսի օրեր կարող են լինել 50-ից ալ աւել), հաշի են տանում նաև այն օրերը, երբ համապատասխան քաժանմունքում այդ արտաժամնալ աշխատանքները կատարել 4 թէկուզ մի աշխատաւոր:

102. Ամեն կիմնարկութեան, ձեանարկութեան և անտեսութեան

մէջ պատոււմ են յառուկ ժառանգներ, ուր արձանագրուում են ար-
տավարական աշխատանքները:

103. Բարացանչիւր աշխատուոր ամեն շաբաթ կարող է սպասել
ժանգուտով. այդ հանդիսաւ պիտի լինի տառնց ընդհատման և ոչ պա-
հաս, քան 42 ժամ տևողութեամբ:

104. Աշխատանքներ չեն լինում ասն օրերին:

ՄԱՆՈՔ.— Տան օրերի հանգստի և ամեն շաբաթեայ հան-
դուտի վերաբերող հանձնները կցւած են սոյն օրէնսդրու-
թիւն:

105. Հանգստի օրերի նախօրեակին աշխատուորներին ներմուշ
բանուորական օրը կրնաւուում է 2 ժամով:

ՄԱՆՈՔ.— Այս յոդուածի կանոնը չի տարածուում այն հիմ-
նարկութիւնների վրա, ուր աշխատանքի ժամերի տեսչու
թիւնը 6 ժամից ասել չի:

106. Բայր աշխատուորները, որոնք 6 ամիս անընդհատ եղել
են աշխատանքի մէջ, անկախ այն հանգամանքից, թէ նրանք այդ
աշխատանքը կատարել են միևնոյն հիմնարկութեան մէջ, թէ տարրեր
Ֆիմնարկութիւններում, սպասուում են 2 շաբաթեայ արձակուորքով:

107. Բայր այն աշխատուորները, որոնք մի տարի անընդհատ
եղել են ծառայութեան մէջ, անկախ այն հանգամանքից, թէ նրանք
այդ աշխատանքը կատարել են մի հիմնարկութեան մէջ, թէ տարրեր
Ֆիմնարկութիւններում, սպասուում են մի ամսեայ արձակուորքով:

ՄԱՆՈՔ.— 106 և 107-րդ յոդուածներն իրենց ոյժի մէջ են
մտնում 1910 թւի յունւարի 1-ից:

108. Աճառչը տարւայ ընթացքում աշխատուորները կարող են
սպասել արձակուորքից, սակայն չպիտի խանդարեն հիմնարկութեան,
և նսնարկութեան կամ տնտեսութեան նորմալ աշխատանքները:

109. Արձակուորքից սպասելու ժամանակը, կարգը և ներքը կար-
գուարում են և նսնարկութեան, հիմնարկութիւնների և տնտեսու-
թիւնների վարչական մարմինները, աշխատուորների (Ֆարրիկու-դր-
ծարանային և նման կամիւնների) ինքնավար մարմինների փոխա-
գարն կամաւանութեամբ:

110. Արձակուորքների ժամանակ արգելուում է ունենալ վարձու
աշխատանք:

111. Արձակուորքի ժամանակ, եթէ աշխատուորը գրաւուում է
վարձու աշխատանքով, այդ ապրին աշխատանքից ստացած վարձի
քանակութեամբ դուժարը զեղչուում է նրա ստանալից վարձատրու-
թիւնից:

112. Արձակուորք չի կարուում աշխատուորի այն բացակայութիւ-

Նը, որը հետևանք է շատ ոչ հանգամանքներին և կամ կատարել է աշխատանքի տիրոջ թույլտվութեամբ, աչգոյի հանգամանքներով քուցակայութեան մասերի աշխատավարձն անվճար է:

ԳԼՈՒԽ Ը.

Աշխատանքի աջակցութեան հարկ եղանակի արձանագրութեան մասին

113. Աշխատանքի արտադրութեան հարկ եղանակի արձանագրութեան նպատակով, ընդ որ մասեր կուսթիւններին, նիւթարկութիւններին և արձանագրութիւններին մէջ (պետական, հասարակական կամ մասնավոր), ուրիշ աշխատանքը կերպով ու կազմակերպւած աշխատակցութեամբ քանակ աշխատակարներին և վերջ յիշուած համար կուսթիւններին, ձեռնարկութիւններին և անարկութիւններին վարչական մարմիններին վրա պարտականութիւն է դրուած մշտն հսկելու օրենսդրոյի այս գլխում մասնակցուած աշխատավարձի շափերի կանոնաւոր և նորմալ արտադրութեան և ներքին կարգադրական կանոններին վրա:

114. Իւրաքանչիւր աշխատակար իւր քանակական նորմալ օրայ ընթացքում և նորմալ պայմաններում պէտք է աւարտի ստացած վաստակի շափից ոչ պակաս արժէք ներկայացնող աշխատանք:

ՄԱՆՕԹ. — Համաձայն այն յոդուածի իմաստի նորմալ պայմաններ համարում են,—

- ա. Իւրեք կուսթիւն արտադրութեան ու կանոնաւորուած մեքենաներ, գազգեղաններ և շարժարկութիւններ:
- բ. Փամանակին աշխատանքն աւարտելու համար պահանջող նիւթեղէնի և գործիքներին մասնակարարութիւն:
- գ. Անհրաժեշտ օրակի նիւթեղէն և գործիքները:
- դ. Առողջագրական և սանիտարական տեսակէտից բնակարանի շարժարկուածը, որ կատարում է սեւակ աշխատանքը (հարկ եղանակի արտադրութիւնը, արտիթիւնը և այլն):

115. Իւրաքանչիւր պրոֆեսիայի աշխատակարի (վաստակի շափի սահմանուած և աւանձին աշխատատեղական խմբակներին ու կասեկոքիւններին վաստակի շափի օրոյումն անում են համապատասխան Արհեստակցական Միութիւններին գնահատող յանձնախմբից (յոդ. 61):

116. Փնտաւանող յանձնախումբը վաստակի շափը օրոյելու մասնակի յեկտար է անում սովորական տեխնիքական նորմալ պայ-

մաններում և նորժուլ բանւորական որսայ ընթացքում նոյն պրոֆի-
տային պատկանող աշխատատեղերի արտադրած, կամ պատրաստած
ապրանքի քանակը:

117. Պետականոց յանձնարարների որչա՛մ վաստակի չափերը
կաստատուում են համապատասխան Աշխատանքի բաժանմունքի կող-
մից, մոզովրդական անտեսութեան Խորհրդի մասնակցութեամբ:

118. Այն աշխատատեղը, որը սխառեմատեկ կերպով տակի քիչ
քանակով ապրանք կամ գործւածք է արտադրում, քան նրա կամօր
սանձանւած վաստակի չափը, համապատասխան փանտառոց յանձնա-
րարի որոշմամբ կարող է փոխադրուել նոյն խմբի կամ կատեգորիայի
մի ուրիշ աշխատանքի, կամ տակի ստոր աստիճանի խմբի կամ կա-
տեգորայի մէջ, համապատասխան էլ էջնցնելով նրա աշխատավարձը:

ՄԱՆՕՔ. — Ստորին խմբի կամ կատեգորիայի այն կամ
այն աշխատատեղի փոփոխման և նրա վարձատրութեան քա-
նակի էջնցման որոշումը կարող է բողոքի նիւթ դառնալ-
չանազգրգուած աշխատատեղի կողմից Աշխատանքի Տեղա-
կան Բաժանմունքի առաջ, իսկ այնուհետև նաև Աշխատան-
քի Շրջանային Բաժնի առաջ, որի որոշումն արդէն համար-
ւում է վերջնական և այլևս չի կարելի բողոք ներկայաց-
նել վերջնիս վճարի դէմ:

119. Անէ վաստակի աստիճանին շնորհիւ նեանանք է աշխա-
տատեղի անբարեխղճութեան կամ նրա կողմից անարբերութեան, նա
կարող է արձակուել 46-րդ յոդուածի դ. ծանոթութեամբ նախատեսու-
մի կարգով, առանց երկու շաբաթեայ կանխադէմ նախազգուշութեան:
(յոդ. 47):

120. Փողովրդական Տնտեսութեան Բարձրագոյն Խորհուրդը Աշ-
խատանքի Փողովրդական Կոմիտեթի անդամներին ևն միտարն իրաւունք ունի
բացառիկ դեպքերում որոշ շրջանի բոլոր աշխատատեղների, նաև հիմ-
նարկութիւնների, ձեռնարկութիւնների և անտեսութիւնների վաս-
տակի և արտադրութեան ընդունւած չափն ընդհանուր կերպով բար-
ձրացնելու և ցածրացնելու:

121. Աշխատանքի անկրճելիս արտադրութիւնը ազանգուում է
քաջի վերը մասնանշւած վաստակի չափի և ձեռնարկութիւնների,
հիմնարկութիւնների և անտեսութիւնների արտադրութեան չափերի
վրայ հշտիւ անդուութիւնից, նաև ներքին կարգապահական կանոն-
ներով:

122. Խորհրդային Հիմնարկութիւնների ներքին կարգապահական
կանոնները մշակում են Խորհրդային Իշխանութեան մարմինները և

հաստատում են Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտեի անդամները համարձակում են Սեպական Քառասնյանքի կողմից:

123. Խորհրդային, պետականացրած, հասարակական և մասնաւոր ձեռնարկութիւնների և անասնաբիւնների ներքին կարգապահական կանոնները շարունակում են Արեւստակացիան Միութիւնների կողմից և հաստատում են համապատասխան Աշխատանքի քառասնյանքներից:

124. Ներքին կարգապահութեան վերաբերող կանոնները կազմւած պիտի լինեն պարզ, ճշգրիտ և սրճան կարելի է սպասող քնայթ ունեցող կէտերից:—

ա. Քաւոր աշխատակարներ ընդհանուր պարտականութիւնների մասին (ներս յանձնւած աշխատանքի նիւթեղէնի և գործիջնելի Նը-ֆասմամբ խնամատար և հոգատար վերաբերմունք, աշխատանքը կատարելու մասին զեկալարների ցուցմունքների ճշգրիտ կատարումը քանւորական սակաււած մամերի ճշգրիտ գործադրումն և այլն):

բ. Գարգ, յստակ ու ճշգրիտ պիտի լինեն նաեւ աւելի տրաստ-գրութեան հիւզի աշխատակարների յստակ պարտականութեան վե-ցարեքեայ ներքին կանոնները (զգուշաւոր վերաբերմունք կրակի հետ աշխատանքի մամերի նկատարկութիւնների մէջ, երբ գործ ունեն շատ բնկւող նիւթերի հետ. պակասեկ խիստ մացքասիրութիւն ձեռնարկութիւնների մէջ, երբ գործ ունեն կենսամթերքների պատ-քուստութեան գործի հետ):

գ. Ծղգրիտ, յստակ, պարզ պիտի լինեն շեշուած նաեւ պատաս-խանատւութեան սակմաններն ու կարգը, եթէ խանդարեն ա. և բ. ձանթութիւնների մէջ նախատեսուած պարտականութիւնների կատարումը:

125. Խորհրդային հիմնարկութիւնների մէջ այս ներքին կար-գապահութեան կանոնների վրա հակելու պարտականութիւնն ընկ-նում է յիշեալ հիմնարկութիւնների պատասխանատու անկերի վրա:

126. Խորհրդային, պետականացրած, հասարակական և մասնաւոր ձեռնարկութիւնների և անասնաբիւնների մէջ ներքին կարգա-պահական կանոնների հսկողութիւնն ընկնում է աշխատակարական կենտրոնացրած մարմինների վրա (Փարբիկ - գործարանային և նման կոմիտէներ):

ԳԼՈՒԽ Թ

ԱճԻՍԱՆՈՒՄ ԿԱՇԱՊԱՆՈՒԹԻԱՆ ԺԱՍԻՆ

127. Որևէ անտեսական զործունէութեամբ, զբողոք անձանց կեանքի, ասողութեան և աշխատանքի պաշտպանութեան ընկնում է Աշխատանքի Տեսչութեան, տեխնիքական տեսուչներին և ասողապանութեան վրա հսկող մարմիններին ներկայացուցիչներին վրա:

128. Աշխատանքի տեսուչները գտնուում է Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտեի տարի և նրա տեղական մարմիններին (Աշխատանքի բաժանմունք) իրաւասութեան տակ և կազմած են աշխատանքի ջնարկի տեսուչներէջ (տեսուչներէջ):

129. Աշխատանքի տեսուչներն (տեսուչներն) ընտրուում են Արհեստակցական Միութիւններէ խորհուրդներին կողմէջ:

ՄԱՆՕԹ. 1.— Աշխատանքի տեսուչներին ընտրութեան կարգը որոշուած է Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտեի կողմէ:

ՄԱՆՕԹ. 2.— Շրջանում Արհեստակցական Միութեան խորհրդի բացակայութեան դէպքում, տեղական աշխատանքի բաժանմունքը արհեստակցական կազմակերպութիւններին ներկայացուցիչներէջ կազմում է մի խորհուրդ, որը և ընտրում է աշխատանքի տեսուչներ (տեսուչներ):

130. Աշխատանքի տեսչական մարմիններն աշխատում են իրազործել աշխատատեղերի կեանքի և ասողութեան վերաբերող իրենց վրայ զրամ պարտականութիւնները, հսկելով, որ կեանքի մէջ մտնեն և իրականանան ներկայ օրէնսդրքի մէջ տեղ գտած որոշումները, գեղերանները, հրահանգները, կարգադրութիւնները և խորհրդային Իշխանութեան այլ և այլ ազդարարութիւններ, որոնք վերաբերում են աշխատատեղական մասունքի կեանքի և ասողութեան պաշտպանութեան խնդրին:

131. Հարիւր երեսուներորդ յօդուածում մասնաձևում կէտերն իրացողութեւնու համար Աշխատանքի Տեսչութեան մարմինները

ա) Օրւայ ամեն ժամանակ—գիշեր թէ ցերեկ—այցելում են իրենց շրջանի բոլոր արդիւնաբերական հիմնարկութիւնները և բոլոր այն տեղերը, ուր կան աշխատանքներ, այցելում են նաև այդ արհեստանոցներին, գործարաններին և աշխատանոցներին կից գտնուած աշխատատեղական հիմնարկութիւնները (կացարանները, հիւանդանոցները, մուտքները, բազմիւնները և այլն):

բ) Գտնանքում է, որ ձեռնարկութիւններին և անտեսութիւններին կառավարիչները, իսկ այն ձեռնարկութիւններին և անտեսութիւն-

Ներքի մէջ, ուր գործը զեկամարելու մէջ մասնակցութիւն ունեն նաև աշխատատեղական ընտրովի մարմիններ (Փարբիկո-գործարանային կոմիտէներ և այլն) նաև այն ընտրովի մարմինները, նարկ եղած զէպ-քում, ներկայացնեն թուր անհրաժեշտ գրքերը, փաստաթղթերը և տեղեկութիւնները:

դ) Վերահսկողութեան համար գործի են կանչուած ծառայողներէջ ընտրած մարմինների ներկայացուցիչները հաստատուած Նաև վարչական մարմինների անձնատրութիւնները (կառավարիչներին, վարպետներին, նկարիչներին, տանտպետներին և այլն):

զ. Քրէական պատասխանատւութեան են կանչուած նրանց: որոնք չեն նկէլ ներկայ որէնագրքի կէտերով մասնանշուած որոշութեան կրատարակած զեկտաների, կրանանգների, կարգադրութիւնների և Քորերգային Իշխանութեան այլ կարգի սզգերի գործադրման վրայ, որոնք ուղղուած են եղել աշխատատեղ մասանների կեանքի և տող-լութեան պաշտպանութեան համար:

ե. Մասնակցում են Արհեստակցական Միութիւնների և Փարբիկո-գործարանային կոմիտէների աշխատանքներին, նպատակ ունենալով պարզել իրենց համար աշխատանքի պայմանները թէ առանձին ձեանարկութիւնների և թէ արդիւնարեւական բովանդակ էրիզերի մէջ:

132. Բացի նախընթաց յօդուածում մասնանշուած միջոցներից, աշխատանքի տեսչութեան մարմիններն իրաւունք ունեն արտակարգ միջոցների ձեանարկելու՝ վերացնելու այն պայմանները, որոնք սպառնում են վտանգելու աշխատատեղների կեանքն ու տողլութիւնը թէ կուզ հենց այս ձեանակում միջոցները նախատեսուած չը լինեն յատուկ որէնքով կամ որոշումով, կրանանգով կամ կարգադրութեամբ, Աշխատանքի Ժողովրդական Կոմիտարիտատի կամ նրա տեղական բաժանմունքի կողմից:

ԾԱՆՕԹ.— Վերը յիշուած յօդուածի կարգով աշխատատեղների կեանքի և տողլութեան պաշտպանութեան համար ձեանարկում արտակարգ միջոցների մասին, Աշխատանքի տեսչութեան մարմիններն անմիջապէս տեղեկացնում են Աշխատանքի տեղական բաժանմունքին, որից կարուած է իր սյժի մէջ թողնելը կամ վերացնելը եզած կարգադրութիւնը:

133. Աշխատանքի տեսչութեան մարմինների գործունէութեան կարգի և ծաւալի մասին մանրամասն որոշումները սպնմանում են Աշխատանքի Ժողովրդական Կոմիտարիտատի յատուկ կրանանգներով և կարգադրութիւններով:

134. Ապահովութեան տեխնիքական մասին գիտաբերեալ կարգադրութիւնների, կանոնների և պարտադիր որոշումների գործադրման վրայ հսկում են տեխնիքական գործի համար ընտրւած տեսուչները:

135. Մասնազէտ տեխնիկներից ընտրւած տեխնիքական մասի գործիչ-տեսուչները նշանակուած են աշխատանքի տեղական բաժանմունքի կողմից և իրենց պարտականութիւնների սահմանում կատարում են բոլոր պարտականութիւնները աշխատանքի տեսուչներին գերազրւած ներկայ օրէնսդրքի 131-րդ յօդուածում մասնանշանակ տեխնիկներով:

Տեխնիք տեսուչներն իրենց գործունէութեան ընթացքում ղեկավարում են, բացի Աշխատ. ժող. կոմիտարիատի ընդհանուր որոշումներից, հրահանգներից և կարգադրութիւններից, նաև Աշխատանքի տեղական բաժանմունքի տեխնիքական ենթարկման թղթած ցուցմունքներով:

137. Մանրատրական հսկողութեան գործունէութեան սահմանները որոշուած են Առողջապահութեան ժողովրդական կոմիտարիատի և աշխատանքի ժողովրդական կոմիտարիատի փոխադարձ համաձայնութիւնից թղթած ցուցմունքներով և հրահանգներով:

ՅԱԽԵԼԽԱՍ ԵՐԴ ԶՕԴԽԱՍԻ

Կանոններ աշխատանքի անընդունակութեան կարգը որոշելու մասին

1. Այս ու սյն անձի աշխատելու անընդունակութիւնը որոշուած — համաքաղաքային, շրջանային և վիճակային համութեան ապահովագրման դրամաբեկներին կից կազմւած բժշկական էքսպերտիզային բիւրօի քննութեամբ և վկայութեամբ, նաև դժբախտ զէպերից ապահովագրող դրամաբեկներին կամ արանց փոխարինող նիմուրկութիւններին կից կազմակերպւած բժշկական էքսպերտիզային բիւրօների վկայելով:

ՄԱՆՕԹ. — Համապատասխան ապահովագրման դրամաբեկներին կից բժշկական էքսպերտիզային բիւրօի շէպմակերպելու ղեպքում, էքսպերտիզային բիւրօ կարող է կազմակերպել տեղական պատգամաւորների խորհրդի բժշկա-սանիտարական բաժանմունքում, բայց իր գործունէութեան ընթացքում պիտի ղեկավարէ ապահովագրող դրամաբեկների ընդհանուր ցուցմունքներով և հրահանգներով:

2. Էքզպերաների բիւրօի կազմի մէջ մտնում են.— ա) երեք նոպուց ոչ պակաս թւով մասնագէտ բժիշկներ, բ) գրամարկղների վարչութեան ներկայացուցիչներ, գ) գրամարկղների վարչութեան կողմից նշանակւած սանիտար տեխնիկներ, և յ) Թրհեստակցական Միութիւնների ներկայացուցիչներ:

ՄԱՆՕԹ.— Էքզպերտիզային բիւրօի կազմի մէջ մտնող մասնագէտ բժիշկները հրաւիրւում են գրամարկղների բժշկա-սանիտարական բաժնի կողմից՝ գրամարկղների վարչութեան համաձայնութեամբ, զխտուրբապէս հիւանդանոցային գրամարկղների բժիշկներից և իրենց պաշտօնում հաստատւում են գրամարկղները պատգամաւորական մուշակում:

3. Բժշկական յանձնախմբի նիստին, ուր կատարւում է ստուգումն մէկի աշխատանքի անընդունակութիւնը որոշելու համար, կարող են ներկայ լինել նրանք, որոնց կողմից միջնորդութիւն է յարուցել այդ ստուգումն կատարելու:

4. Ստուգման գործի մասին խնդիր կարող են յարուցել թէ մասնաւոր անհատներ և թէ հիմնարկութիւնները:

5. Ստուգումն կատարելու համար յայտարարութիւնները ներկայացւում են ստուգման ենթակայ անձի քնակութեան տեղին հաստատատեան ապահովագրման գրամարկղներին:

6. Ստուգումն կատարւում է համապատասխան ապահովագրման գրամարկղի շինութեան մէջ մի յատուկ աննակաւ:

ՄԱՆՕԹ.— Եթէ քննութեան կամ ստուգման ենթակայ անձնաւորութիւնը, տկարութեան պատճառով անկարծար դատուի, ապահովագրման գրամարկղների շինութիւնը բերել, այդ դէպքում ստուգումը կատարւում է ստուգման ենթակայ անձի քնակարանում:

7. Բժշկական էքզպերտիզային բիւրօի նիստի օրւայ, մամի և տեղի մասին համապատասխան ապահովագրման գրամարկղի վարչութիւնը տեղեկացնում է բոլոր այն անձանց, որոնք ստուգման պիտի ենթարկւեն էքզպերտիզային բիւրօի այդ նիստին:

8. Բժշկական էքզպերտիզային բիւրօին իրաւունք է վերապահւում իր ստուգման քննութիւնը կատարելու մասնակց ոգտւելու այն բոլոր միջոցներից, որոնք գործադրւում են բժշկական գիտութեան մէջ աշխտակու անընդունակութեան փաստը հաստատելու համար:

9. Բժշկական էքզպերտիզային բիւրօի նիստի մասնակ կազմւում է ստուգման արձանագրութիւն, իսկ քննութեան արդիւնցի մասին՝ կազմւում է տեղ բիւրօի բոլոր անդամների ստորագրութեամբ:

10. Ստուգման ենթակայ անձնաւորութիւնը, որի մասին բժշկական եքսպերտիզային ընթացի դատում է իրօքը, որ նա զուրկ է աշխատելու ընդունակութիւնից՝ ստանում է յիշեալ բիւրօից վկայական:

ԾԱՆՕԹ.— Տրամ վկայականի պատճենը թուում է բիւրօի գործերում:

11. Թէ տկամ կ'ըլլի վկայութեան թղթի՝ մէջ նշանակած պիտի լինի թէ արդեօք աշխատանքի անընդունակութիւնը ժամանակաւոր բնոյթ ունի, թէ՛ մշտական: Եթէ աշխատանակութիւնից զուրկ լինելու ժամանակաւոր բնոյթ ունի, այդ դէպքում ակտի և վկայութեան մէջ պիտի մտանանշի թէ՛ Երբ և ճր ժամին պիտի կատարուի յիշեալ անձնաւորութեան կրկնակի ստուգումը:

12. Երկրի աշխատելու ընդունակութիւնից զուրկ լինելը նախաւելու դէպքում համապատասխան անդամագրման զբաժանիչի նախնական որոշումը կայացնելու մասին տեղեկացնում է տեղական պատգամաւորական խորհրդին կից գտնուած Սօցիալական Ապահովութեան բաժանմանը, մասնանշելով այն անձի անունը, ազգանունը, բնակութեան տեղը, որը կորցրել է աշխատանակութիւնը, զրահեա միասին տեղեկացնում է նաև թէ ինչ բնութիւն է կրում տեսալ անձի աշխատելու անընդունակութիւնը (ժամանակաւոր է, թէ՛ մշտական):

13. Բժշկական եքսպերտիզային ընթացի կատարած ստուգման նշանակեան և աննշանակեան մասին դժգոհ կողմը կարող է բողոքել Առողջապահութեան Ժողովրդական կոմիտարիատին:

14. Առողջապահութեան Ժողովրդական կոմիտարիատից է կախում աննշանակեան թողնել զանդառը, թէ՛ կրկնստուգման ենթարկել յիշեալ անձին նոր եքսպերտիզային ընթացի կազմով:

15. Նոր կազմով եքսպերտիզային ընթացի ստուգման որոշման դէմ այլ ևս չի կարելի բողոքել:

16. Կրկնստուգումը կատարում է նոյն կազմով, ինչ որ առաջին ստուգման ժամանակ, պահպանելով նման ստուգումների համար կանոնադրութեամբ պահանջիչ բոլոր կէտերի կիրառումը:

17. Ապահովագրւած մարդկանց եքսպերտիզային ստուգումը տարւում է համապատասխան ապահովագրման զբաժանիչի հաշուով:

Իսկ չապահովագրւած անձանց նկատմամբ կատարւած եքսպերտիզային ստուգման ծախսերն ընկնում են համապատասխան նեւնարկութիւններու կրմարութիւնների կամ անտեսութիւնների վրայ:

18. Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտարիատին իրաւունք է ինքնապատուում հարկ եղած դէպքում՝ ննարաւորութեան շտաբով, փո-

ժողովրդեան ենթարկել կամ լրացնել աշխատելու անընդունակութիւնը ստուգող ներկայ կանոնները:

ՅԱՒԵԼՈՒՄ 78-ՐԴ 80ԴԻԱՍԻ

Վանսճճեք աշխատանքների հիւստիոսիան դպրութեան նշանակման և ստանալու և քաղաքի և քաղաքի անդամներին և անդամներին

1. Իւրաքանչիւր աշխատուող հիւանդութեան ժամանակ ստանում է նպաստ և բժշկական օգնութիւն տեղական հիւանդանոցային գրամարկից, որին ժամանկեցողներին մէկն է ինքը:

ԾԱՆՕՔ.— 1. Անգամ կարելի է իննել միայն մի հիւանդանոցային գրամարկի:

2. Այն անձը, որը հիւանդացի է իր ժամանակացած հիւանդանոցային գրամարկի շրջանակից դուրս գտնուած մի վայրում, նպաստ և ստանում այն տեղական հիւանդանոցային գրամարկից, որի շրջանում գտնուում է տեղափոխուողը, բայց այդ մասին եղած քուրք քաղաքի կատարուած են ի նախ այն հիւանդանոցային գրամարկի, որի մէջ ժամանակացութիւն ունի ինքը հիւանդացող աշխատուողը:

2. Հիւանդութեան առթիւ արեւելիք գրամական նպաստները տրուում են հիւանդանոցային գրամարկից հիւանդանոցի և նրա առաջին օրանից մինչև ստացման օրը, բացառութեամբ այն օրերի, երբ նա աշխատում էր և որի համար նա ստանում էր վարձատրութիւն այն հիւանդութիւնից, նեմարկուժ անից կամ անտեսութիւնից, ուր նա աշխատում էր:

3. Հիւանդութեան պատճառով նպաստներ տրուում են ստացած արձակուրդի ժամանակ, որը ստանալու է հիւանդ աշխատուողի համապատասխան խմբի կամ կատեգորիաների համար:

ԾԱՆՕՔ.— 1. Այս կամ այն խմբի կամ կատեգորիայի պատկանելիք որչափ է տեղական հիւանդանոցային գրամարկի մարմնի կողմից Բանտրական Սյմբրի Բաշխման Բաժնի և Արևմտահայկան Միութեան միջոցով:

2. Յզի և ծննդական կանոնի նպաստի չափը որչափ է Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի անդամների շտաբի քաղաքի:

3. Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեի անդամներին իրանում է վերադառնալու քաղաքի և նախաձեռնելու իրենց:

նել տրեւելիք նպաստի չփոք մինչև ապրուստին նապատմանը, որը սահմանուած է տեղական պայմաններին համապատասխան:

4. Բացի գրամական նպաստներից հիւանդանոցային գրամարկդները գրամարկդին մասնակցող հիւանդներին ձրիւրար հասցնում են բժշկական օգնութիւն, իր բուժք տեսակներով/նախնական օգնութիւն, ամբուլատորային բժշկութիւն, տնային բժշկութիւն, սանիտարական կուրորտային բժշկութիւն եւ այլն):

ՄԱՆՕԹ.— Բժշկական օգնութիւն հասցնելու համար իւրաքանչիւր տեղական հիւանդանոցային գրամարկդ, ինքնուրոյն կամ տեղական / իւր գրամարկդների հետ միասին, կարող է կազմակերպել և ունենալ սեփական ամբուլատորիա, հունգամի սթեան, հիւանդանոց և այլն, նաև համաձայնութեան է գալիս սուսնին բժիշկների և հիմնարկութիւնների հետ:

5. Տեղական հիւանդանոցային գրամարկդներին միջոցները կազմուած են.—

ա. Անխտի խորհրդային հասարակական կամ մասնաւոր հիմնարկութիւնների ձեռնարկութիւնների և տնտեսութիւնների վարձով ուրիշէ աշխատանքը զործագրողների վճարներից .

բ. Ուշացած վճարների տոկոսային և սովորական տուգանքներից;

գ. Գրամարկդների կարողութեան մուտքներից;

դ. Գատահական մուտքներից:

ՄԱՆՕԹ.— Տեղական հիւանդանոցային գրամարկդներին միջոցներով կազմուած է հիւանդութիւնից ապահովագրման մի միացեալ ֆոնդ:

6. Տեղական հիւանդանոցային գրամարկդներին վճարող ձեռնարկութիւններից, հիմնարկութիւններից և տնտեսութիւններից վճարների չափը պարբերաբար որոշուած է Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտարիատի կողմից:

ՄԱՆՕԹ.— 1. Եթէ յիշեալ վճարները չեն գանձուած իր ժամանակին, որոն, նշանակուած են տեղական հիւանդանոցային գրամարկդների կողմից, այդ դեպքում այդ վճարումները գանձուած են Աշխատանքի տեղական բաժնի կողմից ստիպողական կարգով, որի ընթացքում բացի հիմնական գումարից յաջուա հիւանդանոցային գրամարկդի գանձուած է նաև ժամանակին չվճարած գումարի 10 տոկոսը, որպէս տուգանք:

2. Եթէ վճարման ուշացումը կատարելի է ուշացնող հիմնարկութեան, ձեռնարկութեան կամ տնտեսութեան

պատասխանատու զեկամարի պատեանով, այդ զէպքում
տուգանքը զանձնում է յիշեալ զեկամարներէ անձնական
գուեարներէլց:

7. Հիւանդանոցային զբամարկղի որոշումներէ զէմ կարելի է
զանգառ ներկայացնել Աշխատանքի Բաժանմունքին 2 շաբաթեայ տե-
ւոյում թեան ընթացքում:

Աշխատանքի Բաժանմունքի որոշումը վերջնական է և այլեւ չի
կարելի նրա վրէի զէմ բողոք ներկայացնել:

8. Աշխատանքի ժողովրդական Կոմիտարիտան իրաւունք է վե-
րապահում, և ըկ եղած զէպքում փոփոխել և լրացնել աշխատուոր-
ների հիւանդատու զէպքում նրանց տրելիք նպատաների մասին
մշակած ներկայ կանոնները:

ՅԱԻՆԼԻ Ծ 79-ՐԴ ՅՕԴԻԱՍԻ

Կան լծներ ա՛ղտոճներ և Գրանց տրելիք Յայտսնէրի մասին

1. Անգործ քանտրներէլց բոլոր նրանք, որոնք որպէս Ռուսա-
տանի Թեղերաւ և Մոցիսիլուտական Հանրապետութեան քաղքացի-
ներ երթեալայ ևն պարտալիլ աշխատանքի և ցուցակ-զբւած են տե-
ղական Բանտր վան Ոյժերի Բաշխմուն Բաժանմունքում, որպէս աշ-
խատուորներ, որոնք տարիկային շտիքերին համապատասխան չունեն
իրեն, մասնագիտութեան վերջերոյ աշխատանքներ և ոտելի:

2. Իրենց կրութեամբ անգործ աշխատուորներին և մապա-
տասանում են.—

ա. Բոլոր նրանք, որոնք ուենն երկու շաբաթից ոչ աւել տևոյ
աշխատանք. (նեղայ օրէնսբքի 26 ըդ յօդւած):

բ. Այն աշխատուորներ, որոնք ժամանակաորապէս մինչև ի-
րեն, մասնագիտութեան վիարերոյ որեկ աշխատանք ստանալը ըս-
տա՛մնել են ժամանակաւոր կերպով իրենց մասնագիտութիւնից
չույս մի աշխատանք (20 և 30 յօդւածներ):

3. Անգործներէ իրաւունքներով չեն օգտում.—

ա. Այն աշխատուորները, որոնք հակառակ ներկայ օրէնսգրքի
1, 24 և 23 ըդ յօդւածներում նախատեսու ձ կէտերի իուտափում են
ընչևնուր պարտալիլ աշխատանքից և չեն ընդունում իրենց առա-
ջարկած աշխատանքը:

բ. Նրանք, որոնք ցուցակագրւած չեն Բանտրական Ոյժերի Բաշ-
խման տեղական Բաժանմունքի անգործների ցուցակում որպէս ան-
կօրծներ (21-ըդ յօդւած):

դ) Եւսե այն անձինք, որոնք որչնազրօքի 53-րդ յօդուածում ժամանակած ժամանակամիջոցի ընթացքում կամօրին թողել են իրենց աշխատանքը:

4. Այս կանոնների 1 և 2 յօդուածներում ժամանակած բոլոր անձինք իրաւունք ունեն ընդունւած ներթով ունենալու մշական (2 շաբաթից աւել տևող ժամանակով) իրենց մասնագիտութեան վերաբերող աշխատանք, այս ներթը իրացանչիւր մասնագիտութեան աշխատատեղի կամար սահմանուած է Բանարարչան Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքի յտուակ ցուցակներով:

5. Այն անձինք, որոնք ժամանակած են այս կանոնների 1 յօդուածում և 2 յօդուածի բ. ձանթութեամբ, իրաւունք ունեն անգործների տեղական գրասարկից ստանալու նպաստ:

6. Այս կանոնների 1 յօդուածում-ժամանակած ցուցմունքի կամաձայն, անգործներին տրուած է նպաստ իրենց ստացած տարջղ ունկի շափով, հաշուով նրանց որպէս «յուզիսի աշխատատեղին», որոնք զննատող յանձնախմբերի կողմից, կամաձայն ասրիֆ ոյին շափերի՝ մացուած են խմբերի և կատեգորիաների մէջ (յոդ. 61):

ՄԱՆՕԹ.—Աշխատանքի մուշղլըղական Կոմիտայի ատին, ասանին բաշատիկ կանգամանքներում իրաւունք է տրուած իջեցնել անգործներին տրելիք նպաստների շափը մինչև սովորական ապրուստի նազարդոյն շափի, որը սահմանուած է աւետ տեղական պայմանների կամաձայն:

Այն անձինք, որոնք գրազուած են իրենց մասնագիտութեան շփերաբերող աշխատանքով, նպաստ են ստանում այն ասրերութեան շափով, ինչ որ պիտի կազմել իր ստանալիք ունկի,—եթէ նա ստանար իր մասնագիտութեան և մապատասխան խմբի կամ կատեգորիայի կամար սահմանուածի նաշուով—և փաստորէն այժմեան իր մասնագիտութիւնից դուրս կատարած աշխատանքից ստացած գումարի ասրերութիւնից, եթէ վերջինս աւելի պակաս է, քան ստաշղինը:

8. Անգործներից նրանք, որոնք ուզում են սպուել նպաստ ստանալու իրաւունքից, կամապատասխան մի յայտարարութիւն են ներկայացնում տեղական անգործների գրասարկին, զբան կցելով.—

ա) Տեղական Բանարարական Ոյժերի Բաշխման Բաժանմունքի բնդիտարացիան քարաշ և բ) Բնանատող Յանձնախմբի վկայականը, որով վկայուած է նրա այս կամ այն աշխատատեղական խմբին կամ կատեգորիային պատկանելը:

9. Նպաստի վճարման ժամանակ ստուգումն պիտի կատարուի, թէ արդեւք՝ նպաստ ստացողն իրոք անգործ է. բացի այդ, պիտի ստուգուի նրա աշխատատեղական այս կամ այն խմբին ու կատեգորիային պատկանելը: Ստուգումն կատարուած է անգործների տեղական

գրամարկզի վարչութեան կողմից, Բանարական Ոյժերի Բաշխման տեղական բաժանմունքի և Արևեստակցական Միութեան օգնութեամբ:

10. Անգործների տեղական գրամարկզի վարչութիւնը, յարգելի պատմաններ եղած ղեկըքում, կարող է մերժել նպաստ ապւը այս կամ այն անգործին:

11. Մերժման մասին տեղական անգործների գրամարկզի վարչութիւնը պարտաւոր է երկը օրւայ ընթացքում—սկսած յայտարարութիւնը ներկայացնելու օրւանից յայտնել խնդրատուին իր գիժումը հետեանըը:

12. Շանադրդուած անձնւորութեան կողմից, երկու շաբաթւայ ընթացքում, անգործների գրամարկզի տեղական վարչութեան որոշումնէի ղէմ կարելի է զանգատ ներկայացնել Աշխատանքի տեղական Բաժանմունքին—ապա նաև Աշխատանքի շրջանային բաժանմունքին: Կերջնիս որոշուը զինելի հարցի նկատմամբ համարուած է վերջնական և գրա վճար ղէմ այլևս չի կարելի բողոքել:

13. Անգործին նպաստ է տրուած այն ղէտըքում միայն, երբ նա փաստաբէն հետացել է իր աշխատանքից. իսկ այդ նպաստի տարւ պիտի կատարւի ոչ ուը քան աշխատաւորի պաշտան թողնելուց 4 օր անց:

14. Նպաստները բաշխուած են անգործների ապահովագրութեան ֆոնդից:

15. Անգործներին ապահովագրող ֆոնդը կազմուած է.

ա. Ուրիշի աշխատանքը վարձով կիրաւող անձերի և բոլոր հիմնարկութիւնների, ձեանարկութիւնների վճարներից,

բ) ժամանակին չվճարած զոււմարների տոկոսային և սովորական տուգանքներից և գ. Պատահական մոււքներից:

16. Սոյն կանոնների 15-րդ յօդւածով նախատեսուած դւնձելիք զոււմարների—վճարների—տուգանքների զաննելու շտին ու ձեը ամնն տարի որոշուած է Աշխատանքի ժողովրդական Կանխարխաւի յատուկ որոշմամբ:

ՅԱԽԵԼԻԱԾ 80- ԸԴ ՅՈՂԻԱԾԻ

Կանոննէր Աշխատանքի Գրքոյկների մասին

1. Ռուսաստանի Սոցիալիստական Յեղեբատիւ Սօրերդային Հանրապետութեան բոլոր աշխատուեակ քաղաքայինները Արևեստակցական Միութիւններին կից զմոււած գուհատողական յանձնախմբերի կողմից, որոը խմբի և կուսեղօշխայի մէջ ցուցակազրելուց յետո (օրէնսդրքի 61 յօդ.) ձրխարք ստանուած են Աշխատանքի Գրքոյկ:

ՄԱՆՕՔ.— Աշխատանքի Գրքոյկի ներ որոշում է Աշխատանքի ժողովրդական կամխաբխաւը:

2. Իւրաքանչիւր աշխատաւոր որեւէ նեանարկութեան, հիմնարկութեան թէ անտեսութեան մէջ գործի մանելու ժամանակ, ուր կազմակերպւած աշխատակցութեան նեան կիրաւուում է ուրիշի աշխատանքը, ներկայացնում է իր Աշխատանքի Գրքոյկը հիմնարկութեան, նեանարկութեան կամ անտեսութեան վարչութեան, իսկ մասնաւոր մարդկանց մաս գործի մանելու ժամանակ՝ այդ նոյն գրքոյկը ներկայացնում է գործատիրոջը:

ՄԱՆՕՔ.— Աշխատանքի գրքոյկի պատճենը պահուում է այն նեանարկութեան, հիմնարկութեան կամ անտեսութեան վարչութեան գործեւում, ուր աշխատաւորը տեւալ ժամանակ գործադրում է աշխատանքը, իսկ մասնաւոր մարդու մաս աշխատելիս՝ Աշխատանքի Գրքոյկը զանուում է իշնեալ գործատիրոջ մաս:

3. Աշխատաւորները թոյր տարած աշխատանքները (բանաւորական նորմալ օրերի ընթացքում կտորով և արտաժամեայ աշխատանքները) երբ աշխատաւոր՝ նրա ստացած ամբողջ աշխատավարձը (վարձատրութեան գրամով կամ մթերքներով, անգործնելի ֆոնդից կամ հիւանդանոցային գրամարկից ստացած նպաստները) պիտր մացւած լինեն Աշխատանքի Գրքոյկի մէջ:

ՄԱՆՕՔ.— Աշխատանքի Գրքոյկի մէջ պիտի գրւած լինեն նաև արձակուրդի ժամանակները, թէ երբ է օգտել արձակուրդից և մըքան ժամանակով, բացակայութեան օրերը, հիւանդութեան պատճառով բացակայութիւնները, նաև այն զեղջած գումարները, որոնք եղել են նրա բաւարական գործունէութեան ընթացքում:

4. Աշխատանքի գրքոյկի մէջ եղած իւրաքանչիւր գրութիւնը պիտի վաւերացւած և ստորագրւած լինի այն անձի կողմից, որը մըքան է այդ գրքոյկում իր գիտողութիւնը կցելով նրան նաև գրքոյկատէր աշխատաւորի ստորագրութիւնը (եթէ նա գտաղէտել): Վերջինս իր ստորագրութեամբ նաստատում է թոյր գրութիւնների ճշտութիւնը:

5. Աշխատանքի գրքոյկի մէջ մասնաւորաւ պիտի լինի նաև.—
ա) Գրքոյկի արքոջ անոււնը, օգգանոււնը և մնեղեան թւականը.—
բ) Անոււնը և հասցէն այն Արձեաստեղցական Միութեան, որին պատկանում է ինքը.—

գ) Այն խումբը կամ կատեղօրիան, որի տակ մանում է գրքոյկատէրը գնահատող յանձնախմբի որոշմամբ.—

6. Աշխատաւորին գործից նեացնելու զեկքում, ոչ մի պարագայում նրա նեոքից չպիտի տանել Աշխատանքի Գրքոյկը:

7. Եթէ աշխատատեղը կորցնում է յիշեալ Աշխատանքի Գրքովը, կորածի փոխարէն նորը կներդէ և ստանալ, բայց այս նոր շրջովի մէջ պիտի արձանագրուի այն ամէնը, ինչ որ կար կորցրած գրքովի մէջ Այս զեղջրում կորցրած գրքովի կամար աշխատատեղից վերցնում են որոշ վեար, որի քանակը սահմանուում է կրիմարկութիւնների ներքին կոնտինգրութեամբ:

8. Աշխատանքները պարտաւոր են պահանջի զեղջրումներ կայացնելու իրենց Աշխատանքի Գրքովը.—

- ա) Այն կրիմարկութեան, ձեռնարկութեան կամ անտեսութեան լիազոր մարմինն, որ նա ներկայումս ծառայում է.—
- բ) Չանտարական Այժերի Բաշխման Բաժանմունքին.—
- գ) Աշխատանքի պաշտպանութեան և աշխատատեղական վերակող մարմիններին.—
- կ) Ազանգագրական գրամարկզներ զարչութիւններին և կամ որանց փոխարինող մարմիններին:

ՅԱԽԵԼԽԱԾ 104-ՐԴ ՅՕԴԻՆԾԻ

Պաննններ ամեն շարաքեայ ճանգասի եւ ասի օրերի մասին

1. Աշխատանքի բոլոր ճիւղերում սահմանուում է ամենշարաքեայ անդամի օր:

2. Ամեն շարաքեայ անդամի օր որոշուում է Աշխատանքի Փաղ զրդական Կոմիտարիատի կողմից Փողովրդական Տեսեսութեան Բարձր Խորհրդի և Համառուսական Արհեստակցական Միութիւնների Խորհրդի կամառայութեամբ:

3. Մոյն կանոնների յոյւած Յ րդում մասնանշւածի կարգով Աշխատանքի Փողովրդական Կոմիտարիատը որոշւած անդամի օրերի մասին յայտարարում է շահամասական Խորհուրդների Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի Տեղեկատուում, շահամաս-Կրիզացիական Կասապարութեան Սրէնագրական Հիմնադիր Փողովում:

4. Սահմանւած ամեն շարաքեայ անդամի օրերի գործադրութիւնը պարտադրական է բոլոր աշխատատեղների կամար, բացի ներկայ կանոնների Յ-րդ յոյւածում մասնանշւած ձեռնարկութիւնների մէջ զրադմունք ունեցողների, բայց տեղական Արհեստակցական Միութիւնների Խորհրդի կամառայութեամբ և տեղական ազգորնակութեան կողմէն աւ պայմաններն ի նկատի առնելով Աշխատանքի տեղական Բ-ժանմունքին իրաւունք է վերադասուում առանձին վայրերի և առանձին ձեռնարկութիւնների կամ խմբերի կամար այլ կանգրւածի օրեր սահմանել:

5. Անտարական ձեռնարկութիւնների և կրիմարկութիւնների աշխատատեղների կամար անդամի օրեր որոշելու մասնանշ, իրա-

քան իւր անորական նիւզի աշխատւորները բաժանւում են խմբերի և իւր-քան իւր այդ խմբի համար սահմանւում է ասանձին ամեն շաբաթեայ հանգստի օր, որը շօխտի զուգարիւզի մի ուրիշ խմբի հանգստի օրան:

6. Այն նեոնարկութիւններում, ուր գործունէութիւնը աշխատանքներն իրենց ընդթող ընդհատող չեն, աշխատանքը կարող է կատարել ընդհանրութեան համար սահմանւած հանգստի օրերին, իսկ ընդհանրութեան համար սահմանւած հանգստի օրերի փոխարէն որդւում են աշխատւորական իւր-քան իւր խմբի համար ասանձին հանգստի օրեր:

ՄԱՆՕԹ. — Հանգստի օրերից սգուելու կարգը որդւում է ներկայ կանոնների ճիշտ յաշվածով նախատեսւած կիմարկութիւնների կողմից:

7. Աշխատանքներ արգելւում են հետևեալ ասան օրերին, որոնք նախքան են պատճառական և հասարակական ընդթող կրող զեպքերի յիշգրութիւններին:

- ա. Յունւարի 1-ին - Նոր Յարի
- բ. Յունւարի 22 ին — 1905 թւի յունւարի 3 ի օրը:
- գ. Մարտի 12 ին.— Միապետութեան տապալման օրը:
- դ. Մարտի 18 ին.— Փարիզեան կոմիտեայի օրը.
- ե. Մարտի 1-ին — Ռուսերնայի տնայի օրը
- զ. Նոյեմբերի 7 ին — Պրախտարական Յեզափոխութեան օրը.
- 8. Տեղական Արևեստակցական Միութիւնների Խորհուրդները

Աշխատանքի ժողովրդական կոմիտեայի համանայնութեամբ, կարող են սահմանել, բացի վերը յիշանկերից, ասանձին հանգստի օրեր, բայց տարւայ մէջ 10-ը ասանց ոչ ասել, համանայնցնելով այդ հանգստի օրերը ասեալ վայրի տեղական ազգաբնակչութեան մեծամասնութեան սովորական ասներին, նախորդ այդ ասների մասին յայտարարելով ի գիտութիւն ընդհանրութեան, մի անըստեղա պայմանով միայն, որ այդ գիտի հանգստի օրերը չեն վարձարւում:

Ստորագրել են.—
Խորհուրդների Համառուական կենտրոնական Գարծօղիք
Կոմիտէի նախագահ՝ Ս. Ս. Ս շերզով
Քրքաուզար՝ Աւանէսով

ԲՈՎԱՆԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երև
1. Աշխատութիւնը և շնորհակալական զեղծի գեղարարական.	1—5
2. Կողքու աշխատանքի օրէնքները մասին.— Ներածութիւն	6—7
3. Պարտադիր աշխատանք.	8—9
4. Աշխատանքի կրթական իր-ուները	9—10
5. Աշխատանքի աշխատանքը	10—13
6. Նախնական քննութիւն մասին.	13—14
7. Աշխատանքի փոխադրման և աշխատանքի մասին.	14—16
8. Աշխատանքի վարձարութեան մասին.	17—20
9. Բանտարկան և մեղս մասին.	20—24
10. Աշխատանքի արտադրութեան նորից կշիռն ազա- տութեան մասին.	24—26
11. Աշխատանքի պայտաւորութեան մասին.	27—29
12. Յետադարձ 5 րոպեան, կանոններ աշխատանքի անընդհատութեան կարգը որոշելու մասին.	29—32
13. Յետադարձ 78 րոպեան, կանոններ աշխա- տանքի փոխադրման զէպրումներու նորոշ- արելիք նպատակներ մասին.	33—34
14. Յետադարձ 70 րոպեան, կանոններ սնուցման ների և նորոշ արելիք նպատակներ մասին.	34—38
14. Յետադարձ 80 րոպեան կանոններ Աշխա- տանքի զբոսայիտներ մասին.	
16. Յետադարձ 104 րոպեան, կանոններ աշխա- տանքի փոխադրման և սնուցման օրերի մասին.	38—47
17. Բանտարկութեան	40

